

บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจ: ศึกษากรณีนักธุรกิจ
ในจังหวัดนครราชสีมา

นายวินยา มกรพงศ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2553

**The Political Role of Business: A Case Study of Business in
Nakhon Ratchasima Province**

Mr. Winya Makarapong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2010

ชื่อการศึกษา ก้นคว่ำอิสระ บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจ: ศึกษากรณีนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา
 ผู้ศึกษา นายวินยา มกรพงษ์ รหัสนักศึกษา 2518002718 ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 (การเมืองการปกครอง) อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทของนักธุรกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา (2) ปัจจัยที่ทำให้นักธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง และสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง คือ นักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน นักการเมืองในพื้นที่ จำนวน 4 คน และทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจนั้น เป็นบทบาทที่เป็นทางตรง ได้แก่ การสนับสนุนพรรคการเมือง การเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง และบทบาททางอ้อม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในฐานะเป็นตัวแทนหอการค้าจังหวัด สมาอุตสาหกรรม รวมทั้งกิจการธุรกิจส่วนตัว ในการเข้ามาให้ข้อเสนอแนะทางการเมือง การดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการต่อรองผลประโยชน์ทางธุรกิจกับรัฐบาล และเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าในท้องถิ่น และการแสดงบทบาทความเคลื่อนไหวในนามองค์กรทางการเมืองที่มีผลต่อนโยบายรัฐบาล ทางด้านปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ ได้แก่ เรื่องของผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม การแทรกแซงของนักการเมืองและขาดกระบวนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากสภาหอการค้าจังหวัดที่มีต่อภาคธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นต้น (2) ปัจจัยในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านส่วนบุคคล คือ ภูมิหลังทางการประกอบธุรกิจของแต่ละบุคคลมีภูมิหลังทางการประกอบธุรกิจการค้า ธุรกิจ บ้านเหิงและมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น ปัจจัยทางด้านรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง คือ ครอบครัวมีส่วนร่วมทางการเมือง และครอบครัวให้ความสนใจกับการเมือง ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และปัจจัยทางด้านการทำงานเพื่อสังคม

คำสำคัญ บทบาท การมีส่วนร่วมทางการเมือง นักธุรกิจ นครราชสีมา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ที่ได้อนุเคราะห์ให้คำแนะนำและเป็นທີ່ปรึกษาในการทำการศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ยุทธพร อิศรชัย ที่เป็นกรรมการและให้คำแนะนำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง ที่ได้เสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ และคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ทำให้ผู้ศึกษาได้องค์ความรู้ในการนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในหน่วยงานองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณบรรดานักวิชาการที่ได้อ้างอิงถึงไว้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยสำหรับผู้ต้องการศึกษาค้นคว้าต่อไปในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองกับนักธุรกิจ และผู้สนใจทางด้านรัฐศาสตร์การเมืองการปกครองต่อไป

วินยา มกรพงศ์

กันยายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
กรอบแนวคิดของการวิจัย	3
ขอบเขตในการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	6
แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	9
ทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์	14
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	19
งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	25
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ	40
บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา	41
ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ	42
ข้อเสนอแนะ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
สรุปการศึกษา	49
อภิปรายผลการศึกษา	50
ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	59
ก แบบสัมภาษณ์	60
ประวัติผู้ศึกษา	64

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรื่องการเมือง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรื่อง"อำนาจรัฐ"เพราะอำนาจรัฐเป็นกลไกที่กำหนดลักษณะระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตลอดจนทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศซึ่งอำนาจจริง ๆ ก็คือ ให้เป็นผู้ถือครองอำนาจรัฐ และใช้อำนาจรัฐนั้นอย่างไร การเมืองตลอดระยะเวลา 70 กว่าปีเศษ นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อำนาจรัฐมิใช้อยู่ในกรุงเทพมหานคร ครอบครองกลุ่มข้าราชการทั้งภาคทหารและภาคพลเรือนโดยทหารจะฟังทางฝ่ายที่รวมตัวกันได้ดีกว่ากลุ่มข้าราชการ เนื่องจากการมีระเบียบวินัยเคารพและเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด

ต่อมาโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีได้ส่งเสริมให้นักธุรกิจมีบทบาทได้เฉพาะแต่เรื่องเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ได้แผ่ขยายกันเข้าสู่การเมืองอีกด้วย โดยเฉพาะกลุ่มนักธุรกิจในเมืองหลวงซึ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับอำนาจ มักสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวหรืออยู่เบื้องหลัง อำนาจมากกว่าที่จะเข้าไปมีบทบาทโดยตรง ทั้งนี้การระดมทุนจากคนส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทได้โดยตรงทั้งสองกลุ่มจึงร่วมมือกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ โดยกลุ่มข้าราชการจะใช้อำนาจรัฐเป็นเครื่องมือ ส่วนนักธุรกิจพ่อค้าก็จะใช้เงินที่มีอยู่เพื่อดึงเอาผู้มีอำนาจเหล่านั้นเข้าคุ้มครองเพื่อประโยชน์ของตนเอง

ต่อมาการเมืองพัฒนาเปิดกว้างมากขึ้น จึงทำให้นักธุรกิจพ่อค้าเหล่านั้น ได้เข้าสู่สนามการเมืองกันมากขึ้น ทั้งนี้พวกที่สนใจเรื่องการเมืองจริง ๆ ก็มีอยู่ขณะเดียวกันกลุ่มที่ต้องการเข้าสู่การเมืองเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ก็มีอยู่ โดยวิธีการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมก็ทำได้หลายวิธี เช่นรวมตัวจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองสนับสนุนพรรคการเมือง ทั้งเปิดเผยและทางลับ อย่างไรก็ตามการมีบทบาทของนักธุรกิจพ่อค้าก็มิได้ราบรื่น เนื่องจากข้าราชการที่ครอบครองอำนาจอยู่ได้หวงกับเข้าสู่การเมืองอีก หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ส่งผลให้พวกทหารและข้าราชการต้องอ่อนแอกันไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งขบวนการนิสิต

นักศึกษาที่หนีเข้าป่าไปสมทบกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ส่วนนักธุรกิจพ่อค้า แม้จะคุมสถานการณ์ได้แต่ก็อ่อนกำลังลงไปอย่างมาก

พัฒนาการทางการเมืองในอดีตที่ผ่านมา ด้านเศรษฐกิจไทยช่วง พ.ศ. 2533-2538 เติบโตอย่างรวดเร็ว รัฐมีนโยบายสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการเงินในภูมิภาค ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จึงอนุญาตให้มีการประกอบวิเทศธนกิจ(พ.ศ.2536) ทุนธนาคารปรับตัวตามการเปิดวิเทศธนกิจนี้ โดยการปล่อยสินเชื่อกว้างขวาง ภาคธุรกิจซึ่งมีเงินทุนจากการกู้ อยู่ในภาวะเฟื่องฟู ทั้งภาคอสังหาริมทรัพย์ รถยนต์ การซื้อขายที่ดิน อุตสาหกรรมต่างๆ และธุรกิจสื่อสาร ซึ่งขยายตัวตามการเติบโตทางเศรษฐกิจ และวิถีการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปของสังคม ภาวะฟองสบู่เกิดขึ้น ภายใต้สายสัมพันธ์ระหว่าง ทุนธุรกิจ ระบบเศรษฐกิจ และการเมืองโดยรัฐบาล

ปัจจุบัน ได้มีกลุ่มบุคคลภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต และที่สำคัญ บทบาทและพลังของพ่อค้านักธุรกิจเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพทางการเมืองทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ในวันที่กำหนดทิศทางบทบาทความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ

จังหวัดนครราชสีมา หรือรู้จักในชื่อ โคราช เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ คือ 2,555,592 คน (พ.ศ. 2550) และมีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทยเป็น อันดับหนึ่งคือ 20,494.0 ตร.กม. ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักลงทุนทั้งในประเทศไทยและต่างชาติ ต่างให้ความสำคัญกับจังหวัดนครราชสีมาจึงได้ตั้งฉายาให้กับจังหวัดนี้ว่าเป็นมหานครแห่งอีสานเป็นเสมือนเมืองหลวงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะเป็นศูนย์กลางทางด้านต่างๆ ของภูมิภาค ได้แก่ การปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การอุตสาหกรรม การเงิน-การธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร ฯลฯ มีคำขวัญของเมือง โคราชว่า มหานครแห่งอีสาน เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ประดู่เชื่อม โยงพันธมิตร สร้างเศรษฐกิจสู่สากล ส่วนทางด้านการเมืองการปกครองนั้น จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ถึง 16 คน ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งนั้น ได้มาจากหลายภาคส่วน หนึ่งในนั้นคือ ภาคธุรกิจ ได้แก่ นักธุรกิจ ซึ่งได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและเข้ามาสู่วงการการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้มีบทบาททั้งทางด้านธุรกิจและบทบาททางการเมือง

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมาว่ามาจากสาเหตุอะไรบ้างและเป็นผู้มีบทบาทในการเข้ามาสู่การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรบ้าง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาบทบาทของนักธุรกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ให้นักธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

กระบวนการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาโดยการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1-10 นั้น ได้ทำให้เศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวที่นำไปผูกพันกับระบบเศรษฐกิจโลก โครงสร้างการผลิตภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงจากการผลิตทางด้านเกษตรกรรมมาเป็นการด้านอุตสาหกรรมการค้าและบริการเพิ่มขึ้น ระบบเศรษฐกิจไทยได้เปลี่ยนเป็นระบบเศรษฐกิจแบบแปลกเปลี่ยนที่ใช้เงินหรือแบบทุนนิยมมากขึ้น เงินและระบบการเงินได้เข้ามามีอิทธิพลในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

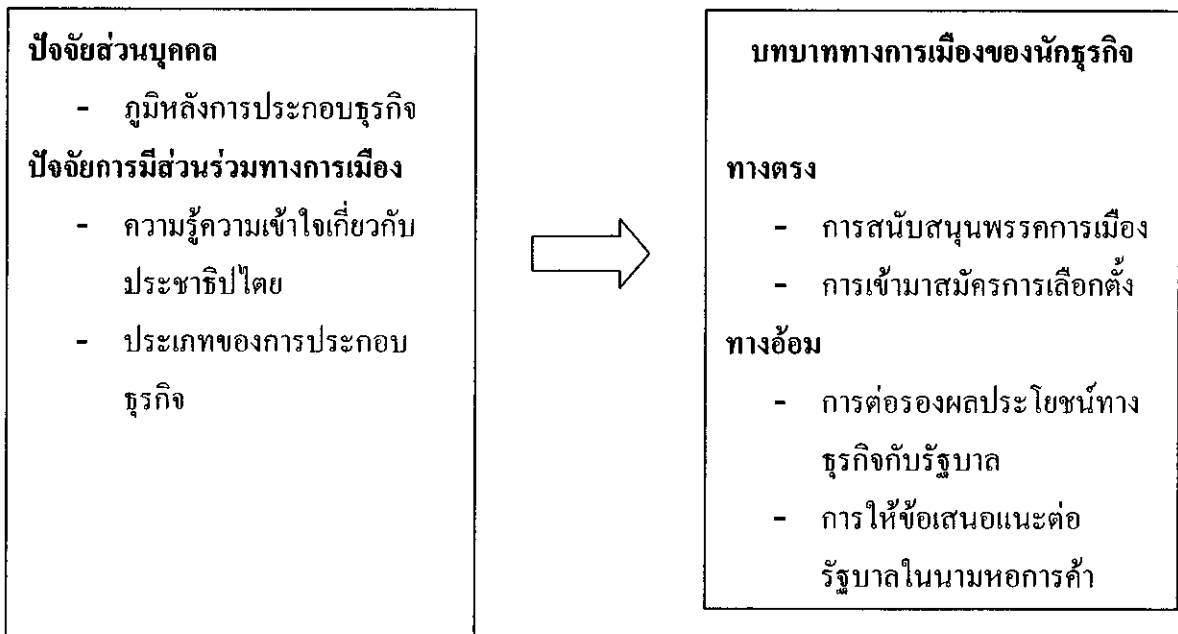
ดังนั้น ทำให้เกิดกลุ่มใหม่ๆที่ปริมาณกลุ่มใหม่ๆเหล่านั้นได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว กลุ่มใหม่ๆ ดังกล่าว ได้แก่กลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจหรือกลุ่มธุรกิจที่กลุ่มเหล่านี้ต่อมาได้มีการมารวมตัวเป็นหอการค้าทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นสมาคมอุตสาหกรรมไทย สมาคมธนาคารไทยและสมาคมวิชาชีพต่างๆ ตลอดจนสมาคม ชมรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ โรงแรมและการท่องเที่ยว เมื่อเป็นเช่นนี้ กลุ่มธุรกิจจึงเป็นกลุ่มที่มีบทบาททั้งทางด้านเศรษฐกิจและโดยเฉพาะต่อการเมืองการปกครองไทย ในการเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลของกลุ่มธุรกิจดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมืองจะเข้าไปทั้งในรูปแบบที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย

สำหรับรูปแบบที่เปิดเผยคือ การเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลในรูปของกลุ่มองค์กรสมาคมเพื่อต่อรองการเจรจา การวิงวอนกับหน่วยงานราชการกับรัฐบาลระดับต่างๆสำหรับรูปแบบที่ไม่เปิดเผยส่วนใหญ่ ได้แก่ การวิงวอนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มธุรกิจ โดยการวิงวอนจะวิ่งเข้าหาหน้การเมืองที่มีอำนาจเพื่อแสวงหาอิทธิสิทธิ์ในการทำธุรกิจโดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างกันการก่อให้เกิดผลกระทบทางการเมืองก็คือ ประการที่หนึ่ง กลุ่มธุรกิจเมื่อเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองก็พยายามเข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจการเมือง ซึ่งการเข้าไปมีบทบาทตรงนี้ของกลุ่มธุรกิจ โดยทั่วไปเข้าไปในรูปแบบของการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นองค์กร เป็นสมาคม ซึ่งที่ผ่านมา

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจการเมืองที่เป็นอยู่ทำให้กลุ่มองค์การ สมาคมทางธุรกิจ อันได้แก่ สมาคมการค้า หอการค้า สมาคมธนาคารไทย เป็นต้น และที่สำคัญได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ การสนับสนุนพรรคการเมืองใหญ่ๆด้วยการบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การรวมกลุ่มเพื่อต่อรองผลประโยชน์กับกลุ่มการเมืองผ่านทางหอการค้าในเรื่องของการเสนอแนะต่อรัฐบาลในเรื่องการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจของสมาชิกและต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ เป็นต้น

การศึกษาถึงปัจจัยและบทบาทของนักธุรกิจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา นั้น ผู้ศึกษาจึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์ แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แนวคิดธรรมาภิบาลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิ กรอบแนวคิดของการวิจัย

4. ขอบเขตในการวิจัย

ขอบเขตเชิงพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตทางด้านประชากร ได้แก่

- นักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา
- นักการเมืองในพื้นที่

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านบทบาททางการเมืองที่ทำให้นักธุรกิจมีการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

นักการเมือง หมายถึง นักการเมืองที่มีภูมิลำเนาทางการประกอบธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของนักธุรกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 2

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจ: ศึกษากรณีนักธุรกิจในจังหวัด นครราชสีมา ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้า เอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Myron Weiner (1971) ได้รวบรวมความหมาย ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ มากมายเช่น

- การกระทำทั้งในทางสนับสนุนและการกระทำในเชิงเรียกร้องต่อผู้นำของรัฐบาล ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการก็ได้ โดยที่ประชาชนอาจสนับสนุนเพราะ ไม่มีทางเลือกอื่นก็ได้
- ความพยายามที่บรรลุผลในการสร้างผลกระทบต่อการดำเนินการของรัฐบาล หรือ การเลือกผู้นำรัฐบาล เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การเมือง
- การกระทำของพลเมืองที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย
- การมีตัวแทน (representation)
- การกระทำของผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองอย่างมาก และการกระทำของผู้ที่ สนใจทางการเมืองน้อยด้วย
- การกระทำทางการเมืองที่เกิดขึ้นเป็นประจำและครั้งคราวตลอดจนการกระทำที่ เกี่ยวข้องกับความรุนแรงด้วย เช่น การเกิดจลาจลวุ่นวาย หรือการฆาตกรรมทางการเมือง เป็นต้น
- การมีจุดมุ่งหมายที่จะกดดันต่อผู้นำทางการเมือง แต่อาจรวมไปถึง การกระทำที่ ต้องการกดดันต่อการดำเนินงานของข้าราชการได้ด้วย
- การดำเนินการที่มีผลต่อการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
- การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจแตกต่างกันไปตามกาลเทศะ ในช่วงเวลาหนึ่ง อาจเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ในอีกช่วงหนึ่งก็ไม่อาจนับว่าเป็น หรือในพื้นที่หนึ่งถือว่าเป็น การมีส่วนร่วม แต่ในอีกพื้นที่หนึ่งอาจไม่ถือว่าเป็นก็ได้

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นการปฏิบัติการ โดยสมัครใจ ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์กรหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงานนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น โดยเน้นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นการกระทำโดยสมัครใจ

ธงชัย และ เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2542) ได้สรุปความหมายจากคำนิยามของนักคิดตะวันตกไว้ในงานวิจัยของทั้งสองว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นการกระทำ (Action) ที่ปัจเจกชน (Individual) หรือกลุ่มบุคคล (Group) ที่ไม่ว่าจะมีระดับของการจัดองค์กรมากน้อยอย่างไร เพื่อมีอิทธิพลต่อการเลือกสรรผู้นำทางการเมืองหรือรัฐบาลทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และเพื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งให้การสนับสนุนหรือต่อต้าน ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีหลากหลายรูปแบบ และหลายระดับ

1.1 ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Roth และ Wilson (1980) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) ระดับต่ำ หรือ กลุ่มผู้ดู (Onlookers) ซึ่งได้แก่ การให้ความสนใจต่อข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายามชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์และการร่วมชุมนุมทางการเมือง (2) ระดับกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วม (Participants) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (3) ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists) ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ การมีตำแหน่งและทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง การได้รับเสนอชื่อให้เข้าแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง และการได้รับตำแหน่งทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสามระดับนี้ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Milbrath และ Goel (1965) ที่เห็นว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ เช่น จากผู้ที่ไม่สนใจทางการเมืองเลย กลุ่มนี้เรียกว่า apathetic หากคนสนใจการเมืองมากขึ้นจะเป็นผู้ที่สนใจแบบผู้ดูงนอก คือ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวคราว วิพากษ์วิจารณ์ ไปฟังการหาเสียง ฯลฯ เรียกว่า spectator และหากมีความสนใจมากขึ้น ก็จะกลายเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกรูปแบบ เรียกว่าพวก gladiator

อย่างไรก็ตามผู้ให้ความเห็นว่าในระบบการเมืองใหม่ (New Politics) มีรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ขอบขร้อมมากขึ้น ซึ่ง Hague (1992) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ขอบขร้อมอีกประเภทหนึ่งของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ได้แก่ การเดินขบวน และการประท้วงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะสันติวิธี เช่น การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี เป็นต้น Hague ได้แบ่งการเมืองเป็นสามรูปแบบ คือ (1) การเมืองแบบเก่า (Old Politics) ได้แก่ การมีส่วนร่วมแบบประเพณีนิยม (Confirmists) ซึ่งได้แก่การถกเถียงปัญหาการเมือง การร่วมชุมนุมทางการเมือง ฯลฯ แต่ปฏิเสธการประท้วงและการเดินขบวน (2) การเมืองแบบผสม (Mixed Politics) ได้แก่กิจกรรมของพวกปฏิรูป (Reformists) ที่อาจใช้วิธีการแบบประเพณีนิยมและในขณะเดียวกันก็อาจใช้การประท้วงทางกฎหมาย และการปฏิเสธการให้ความร่วมมือ (Boycott) (3) การเมืองใหม่ (New Politics) แบ่งเป็นสองพวกย่อย ๆ คือ นักกิจกรรม (Activists) ซึ่งใช้วิธีการแบบประเพณีนิยมและวิธีการที่มิใช่แบบประเพณีนิยม รวมไปถึงการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น ปิดกั้นการจราจร เป็นต้น

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร (2540) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นอกเหนือไปจากช่องทางปกติ เรียกกันว่า “การเมืองแบบใหม่และขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองรูปแบบใหม่” (The new politics and the new social movement) ที่มองขบวนการเคลื่อนไหวและเรียกร้องของประชาชนธรรมดาว่าเป็นการได้ตอบสนองต่อปัญหาและความขัดแย้งชนิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีความสลับซับซ้อน มีความหลากหลาย อาทิตามเพศ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้น ความขัดแย้งดังกล่าวนี้มักความสามารถของสถาบันทางสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบันจะแก้ไขได้ ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาในรัฐและสถาบันหรือกลไกของรัฐ จึงลงมือเคลื่อนไหวด้วยตนเองนั่นคือการหันกลับไปสร้าง “ประชาสังคม” (Civil Society) ให้เข้มแข็งขึ้นมานั่นเอง การเคลื่อนไหวเหล่านี้เป็นการเคลื่อนไหวเรียกร้องของประชาชนธรรมดา เพื่อเรียกร้องสิทธิพื้นฐานของพวกเขาในฐานะที่เป็นมนุษย์ รวมไปถึงสิทธิที่จะไม่เชื่อฟังรัฐด้วย ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่หรือทางเลือกที่สามของการเรียกร้อง เป็นสิ่งที่ขอบขร้อมและจะมีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางกฎหมายและในทางสังคม

โกทม อาริยา (2543) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง” ไว้ว่าหมายรวมถึง “การมีส่วนร่วมทั้งในเชิงปริมาณ คือ การที่ประชาชนมีเจตคติที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะเกี่ยวกับการเลือกตั้งและถือว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่พลเมือง และในเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอต่อการตัดสินใจอย่างอิสระ โดยไม่เห็นแก่อำมิสสินจ้างและ โดยรู้เท่าทัน ประชาชนจำนวนหนึ่งมีความรู้และมีจิตสำนึกที่จะเฝ้าระวังสังเกตและ

พร้อมแจ้งเหตุเมื่อพบพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต ประชาชนจำนวนหนึ่งรวมตัวกันเป็นองค์การ เอกชนหรือสมัครใจเป็นอาสาสมัครขององค์การเอกชนเพื่อช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง

โดยสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อมีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจของรัฐบาลไม่ว่าการดำเนินกิจกรรมนั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม การเข้ามามีส่วน ร่วมทางการเมืองจะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นกับปัจจัยหลายประการ อาทิ

- ปัจจัยทางโครงสร้าง เช่นปัจจัยทางกายภาพ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็ความแตกต่างในความเป็เมือง ชนบท ความแตกต่าง ด้านการศึกษา เพศ อายุ เป็นต้น
- ปัจจัยทางสถาบัน เช่นกฎของการเลือกตั้ง ระบบการเลือกตั้ง การแข่งขันใน ห้องถั
- ปัจจัยเกี่ยวกับผู้มีบทบาททางการเมือง อาทิ พฤติกรรมของกลุ่มต่างๆ การใช้ อิทธิพลทางการเมือง เป็นต้น

ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีหลายรูปแบบ และสามารถจัดเป็น ขั้นๆเรียงตามลำดับตั้งแต่การมีส่วนร่วมน้อย เป็นผู้ดู ไปจนถึงนักกิจกรรม

2. แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

2.1 ความหมายของประชาธิปไตย คำว่าประชาธิปไตยนั้นไม่มีความหมายที่แน่นอน และเป็นสากล คำจำกัดความของประชาธิปไตยมักเน้นที่คุณภาพ กระบวนการ และสถาบัน ประชาธิปไตยมีหลายประเภท และแตกต่างกันไปตามแนวทางการปฏิบัติ และผลที่ได้รับ ความ เข้าใจประสบการณ์และความเชื่อของผู้ศึกษาเรื่องประชาธิปไตย และประวัติศาสตร์ของแต่ละ ประเทศ ควรนำมาบูรณาการเพื่อสร้างคำจำกัดความของคำว่าประชาธิปไตยที่มีคุณค่า และเหมาะต่อ การนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเรื่องของสถาบันหนึ่งๆ หรือเป็นการรวม สถาบันต่างๆ แต่ประชาธิปไตยในประเทศหนึ่งๆเป็นการรวมเรื่องของการเมือง สังคม และ เศรษฐกิจ ยังมีปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อประชาธิปไตย อาทิ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี

กระบวนการประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญและทำให้บรรลุหลายสิ่งหลายอย่าง แต่ บางครั้งเป็นไปอย่างช้าๆ เกือบทุกคนชอบประชาธิปไตย มีคนจำนวนน้อยที่เชื่อว่ารัฐบาล ประชาธิปไตยสามารถทำอะไรก็ได้กระบวนการประชาธิปไตยมันคู่ขนานไปกับการทำนโยบาย แต่ การอภิปรายกันในที่สาธารณะและการตรวจสอบการทำงานของข้าราชการกับมีผลเพียงเล็กน้อยต่อ

สถาบันต่างๆ และกลับเป็นเพียงกันการสร้างการตัดสินใจนั้นปัจจุบันมีการพูดว่าการมีค่านิยมที่ดี และมีสถาบันที่ดี ประชากรก็สามารถมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาาร่วมกันได้ และพยายามกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหา

การใช้กระบวนการประชาธิปไตยเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย การบริหารและทางสังคม ตลอดจนการมีความเป็นธรรมมากขึ้นเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นที่เข้าใจว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยทำให้เกิดนิทรรศการเป็นส่งเสริมเสรีภาพทางการเมืองและเสรีภาพของประชาชน เกิดการเลือกตั้ง ผู้จะทำหน้าที่ในกระบวนการนิติบัญญัติได้อย่างเสรีและเป็นธรรม

แนวคิดการปฏิรูปการเมืองและประชาธิปไตย ทำให้เกิดการชักจูงองค์กรอาสาสมัครหลายองค์กร และทำให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของรัฐบาล และสถาบันที่มีอำนาจต่างๆ เช่นในภาคประชาชนสังคมที่มีอยู่ห่างไกล กระบวนการตัดสินใจและห่างไกลจากการมาอยู่ในความสนใจของผู้มีอำนาจ เพราะผู้มีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเอง มักประสบความสำเร็จในการทำเช่นนี้ โดยปราศจากกระบวนการทางประชาธิปไตยหรือมีน้อยมาก หลายประเทศที่มีการปกครองแบบ

เสรีประชาธิปไตยแต่กลับมิได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงไม่ค่อยมีการปรึกษาหารือประชาชน หรือแม้แต่ผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งในเรื่องต่างๆ ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของระดับของสังคมที่แปรเปลี่ยนทั้งในขอบเขต ความกว้างและลึกของการผูกมัดตัวเองกับการปฏิบัติในวิถีประชาธิปไตยบางสถานที่อาจจะมีการจัดองค์กรแบบประชาธิปไตยและสถาบันทางประชาธิปไตยเองก็ตามระดับการปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยก็ยังคงมีความแตกต่างกัน

การปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (Democracy practice) เป็นวิถีในการส่งเสริมความเป็นธรรมเป็นการเรียกร้องเพื่อให้เพิ่มหรือขยายประชาธิปไตย นอกเหนือจากการจำกัดอยู่ ซึ่งสังคมหลายแห่งยอมรับและอาศัยขั้นตอนในการได้รับมาซึ่งกฎหมายสนับสนุน

แนวทางปฏิบัติเพื่อแสวงหาประชาธิปไตยรวมถึงความชอบธรรมทางกฎหมายของการตัดสินใจทางประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับระดับต่างๆที่ถูกกระทบได้ถูกรวบรวมไว้ในกระบวนการตัดสินใจและมีโอกาสในการมีอิทธิพลต่อผลที่จะเกิดขึ้น การเรียกร้องเพื่อการมีส่วนร่วมเริ่มจากการมีประสบการณ์ในการถูกกีดกันออกไปจากการได้ รับสิทธิขั้นพื้นฐานในทางการเมือง จากการได้รับโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วม การเคลื่อนไหวทางสังคมบางครั้งที่มีพลังและประสบความสำเร็จในศตวรรษนี้เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชนกลุ่มน้อยที่ถูกกดดัน ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการได้รับการยอมรับถึงการเป็นพลเมืองที่เท่าเทียมกันและสมบูรณ์ โดยเฉพาะปัจจุบันเมื่อผู้ใหญ่ในสังคมส่วนมากมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การลงคะแนนที่เท่าเทียมกันเป็นเพียงข้อกำหนดนั้นน้อยที่สุดของการเท่าเทียมกันในทางการเมือง

2.2 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นแค่เพียงการเรียกระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองและในการตัดสินใจระดับต่างๆ มากขึ้นเท่านั้น มิใช่ว่าประชาชนจะสามารถทำได้แค่เพียงเลือกตั้งอย่างเดียว (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2541, น.60) แต่ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเรื่องต่างๆ อีกด้วย เช่น การเปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหว และความคืบหน้าของการบริหารจัดการประเทศโดยผู้ที่ทำหน้าที่แทนประชาชน หรือการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลแก่ผู้ที่ทำหน้าที่แทนตนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และถอดถอนผู้ที่ทำหน้าที่แทนประชาชนซึ่งขาดประสิทธิภาพบกพร่องต่อหน้าที่ หรือไม่สุจริต แล้วแต่กรณีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) เกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจ และทรัพยากรต่างๆ ที่ไม่เท่าเทียมกันอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและวิธีการที่ประชาชนเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อตน ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุกคนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

หลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ (สถาบันพระปกเกล้า, 2545)

- 1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร
- 2) เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน
- 3) อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
- 4) เพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- 5) มีความยืดหยุ่นได้ กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสและคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม
- 6) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2.3 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนิน กิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

2.4 การมีส่วนร่วมในนโยบายของภาคธุรกิจ

องค์กรที่สำคัญที่สุดของภาคธุรกิจที่มีส่วนร่วมในนโยบายของรัฐ ประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ 1) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งมีสมาชิกประกอบด้วยหอการค้าจังหวัดที่มีการจัดตั้งในทุกๆ จังหวัด 2) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีสมาชิกประกอบด้วยผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมในทุกๆ ประเภท นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งองค์กรในระดับจังหวัดอีกด้วย ปัจจุบันมีสภาอุตสาหกรรมจังหวัดจำนวน 52 แห่ง และ 3) สมาคมธนาคารไทย“ ซึ่งมีสมาชิกเป็นผู้ประกอบการธนาคารทั่วประเทศ

ในกลางปี 2524 รัฐบาลของพล.อ. เปรม ได้มีการสร้างพันธมิตรในการทำงานกับองค์กรภาคธุรกิจ 3 เสาหลัก โดยจัดตั้งในรูปแบบของ “คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) อันเป็นกลไกเชิงสถาบันที่จะให้ภาคธุรกิจได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล สมาชิกประกอบด้วยตัวแทนจากทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ในส่วนของ

ภาคธุรกิจนั้น ได้แก่ ตัวแทนของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย ส่วนกรรมการภาครัฐ ได้แก่ รัฐมนตรีประจำกระทรวงสำคัญด้านเศรษฐกิจ

ในยุคสมัยของรัฐบาล พล.อ. เปรม ทรอ. มีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ในช่วงนั้น นายกรัฐมนตรีได้นั่งเป็นประธานของ กรอ. มติหลายๆ เรื่องของ กรอ. ได้รับการแปรไปเป็นการดำเนินนโยบายที่สำคัญ โดยในช่วง 5 ปีแรกของการจัดตั้ง กรอ. นั้น ได้จัดให้มีการประชุมทั้งสิ้นถึง 46 ครั้ง เพื่อตอบรับกับปัญหาสำคัญๆ จำนวน 34 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ภาคธุรกิจและเศรษฐกิจกำลังประสบอยู่ กรอ. เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บทบาทของ กรอ. ที่ผ่านมจนถึงปัจจุบันมีลักษณะผันแปรสูง เนื่องจากรัฐบาลบางสมัยให้ความสำคัญก็จะทำให้ กรอ. มีบทบาทสูง แต่ถ้าหากว่ารัฐบาลบางยุคไม่ให้ความสำคัญก็จะทำให้ กรอ. มีบทบาทต่ำ ดังเช่น ในสมัยของรัฐบาลชาติชาย ซึ่งไม่ให้ความสำคัญก็จะทำให้ไม่ค่อยมีการจัดประชุมกัน และ ประธานของ กรอ. ก็ได้เปลี่ยนมาเป็นเลขาธิการของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในสมัยของนายกอานันท์ก็ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับ กรอ. แต่ในสมัยของนายทชวน หลีกภัย นั้น นายทชวนให้ความสำคัญกับ กรอ. สูง โดยมีการเรียกประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของ กรอ. หลายครั้ง ในสมัยของรัฐบาลนายบรรหาร มีการเรียกประชุม 2 ครั้ง และในสมัยของรัฐบาลชวลิตเรียกประชุม กรอ. 2 ครั้ง เช่นเดียวกัน

ในสมัยของรัฐบาลทักษิณ นั้น นายกรัฐมนตรีไม่เคยเรียกประชุม กรอ. ด้วยตนเองเลย แต่ กรอ. ก็ยังคงมีการประชุมกันเป็นประจำเดือนละครั้ง โดยมี เลขาธิการของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นประธานกรรมการ กระนั้นก็ตาม นายททักษิณก็เปิดทางให้องค์กร 3 เสาหลักได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นโดยช่วงทางอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ซึ่งมีการจัดขึ้นบ่อยๆ นอกจากนี้ หากทางสภาอุตสาหกรรมฯ สภาหอการค้าฯ และสมาคมธนาคารไทย มีประเด็นทางนโยบายที่ต้องการเสนอต่อรัฐบาล องค์กร 3 เสาหลักก็สามารถทำได้โดยการไปยื่นจดหมายและนัดเจรจากับนายกรัฐมนตรีโดยตรง ซึ่งทั้งช่วงทางการประชุมเชิงปฏิบัติการและการยื่นจดหมายต่อนายกรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ สามารถทำให้องค์กร 3 เสาหลักแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาลได้อย่างน่าพึงพอใจ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ และการแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยว การพลังงาน และการแก้อุปสรรคที่กีดขวางการส่งออก เป็นต้น

นอกจากมีการจัดตั้ง กรอ. ในระดับชาติแล้ว ยังมีการจัดตั้ง กรอ. ขึ้นในทุกจังหวัดอีกด้วย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน กรรมการอื่นประกอบด้วย ตัวแทนจากสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ตัวแทนหอการค้าจังหวัด ตัวแทนจากสมาคมธนาคารไทย และตัวแทนของหน่วยงานราชการทุกหน่วยที่จัดตั้งภายในจังหวัด บทบาทของ กรอ. จังหวัดนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบาย

ของผู้ว่าราชการจังหวัดในแต่ละจังหวัดเป็นสำคัญ กรอ. ในบางจังหวัด ไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก แต่ในบางจังหวัดมีบทบาทสูง ดังเช่น กรอ. จังหวัดตาก ซึ่งมีบทบาทสูงมาก โดยมีการประชุมกันเป็นประจำเดือนละ 1 ครั้ง และองค์กร 3 เสาหลักของภาคธุรกิจภายในจังหวัดก็สามารถนำเสนอประเด็นด้านนโยบายได้อย่างสูง ดังจะพบว่าในห้วง 2-3 ปี ที่ผ่านมานั้น สภาอุตสาหกรรมจังหวัดตาก ได้มีการเคลื่อนไหวให้มีการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจที่พวกตนประสบอยู่ โดยการเสนอผ่านเวทีการประชุมของ กรอ. จังหวัด ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้แก่ 1) กระแสไฟฟ้าไม่เพียงพอ จึงให้มีการจัดหากระแสไฟฟ้าเพิ่มเติม 2) เนื่องจากจังหวัดตากมีเที่ยวบินไปกรุงเทพมหานครน้อย ทำให้ไม่เพียงพอและไม่สะดวกต่อการติดต่อธุรกิจ ดังนั้นจึงขอให้มีการเพิ่มเที่ยวบินให้มากขึ้นกว่าเดิม 3) ขอให้รัฐบาลอนุญาตให้มีการจัดตั้งสถานที่ตรวจสภาพรถยนต์เพิ่มอีกหนึ่งจุด ที่อำเภอแม่สอด 4) เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะไม่ต่อใบอนุญาตให้แก่แรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ สภาอุตสาหกรรมจังหวัดตาก ซึ่งได้รับความเดือดร้อนและมีการใช้แรงงานพม่าในสถานประกอบการกันเป็นจำนวนมาก จึงมีการเรียกร้องให้ผ่อนผัน โดยต่อใบอนุญาตให้แก่แรงงานพม่าจำนวน 500,000 คน และ 5) กำหนดนโยบายความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจกับพม่าให้ชัดเจน เนื่องจาก หากพม่ามีการปิดพรมแดนการค้าชายแดน ก็จะทำให้ นักธุรกิจของจังหวัดตากได้รับความเดือดร้อน ซึ่งผลปรากฏว่า การเจรจาข้อเสนอเหล่านี้ของสภาอุตสาหกรรมจังหวัดตาก ในเวที กรอ. จังหวัด มักระยะประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพึงพอใจของผู้ประกอบการ

กล่าวโดยสรุป การจัดตั้งองค์กรและมีส่วนร่วมในนโยบายของภาคธุรกิจ ทั้งผู้ประกอบการอุตสาหกรรม พ่อค้า และนายธนาคาร ต่างมีช่องทางในเชิงสถาบันที่พวกตนสามารถเข้าร่วมและได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ ภาคธุรกิจจึงใช้ช่องทางตามกฎหมายในการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องนโยบายของพวกเขา ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรธุรกิจจึงมีความเป็นสถาบันสูง เนื่องจากช่องทางเคลื่อนไหวของภาคธุรกิจ เป็นช่องทางที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีจากรัฐบาล

3. ทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์

3.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มผลประโยชน์

ความคิดประชาธิปไตย (Democracy) เกิดขึ้นมานานนับพัน ๆ ปี ประชาธิปไตยสามารถที่จะศึกษาในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ในฐานะรูปการปกครอง และในฐานะวิถีทางดำเนินชีวิต สำหรับประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการปกครองที่ใช้อยู่ในโลกปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม ประชาธิปไตยแบบสังคมนิยมก็ตาม ต่างก็ยึดถือตามคติ

พจน์ของอดีตประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา คือ ท่าน อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln ค.ศ. 1809-1865) ที่กล่าวไว้ว่า

“ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” หมายถึงประชาชนพลเมือง (Citizen) เป็นทั้งเจ้าของอำนาจปกครอง เป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเอง และเพื่อผลประโยชน์ของพวกเขาเอง นอกจากนี้แล้ว ประชาธิปไตยตามแนวความคิดของ จอห์น ล็อก (John Locke ค.ศ. 1632-1704) ปราชญ์ชาวอังกฤษ ยังหมายถึง มนุษย์เกิดมาแล้วล้วนเท่าเทียมกันทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ เพื่อให้ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยประกอบหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่น การศึกษาดี เศรษฐกิจมั่นคง นอกจากนี้ยังมีหลักของระบอบประชาธิปไตยเท่าที่ยอมรับอยู่ในปัจจุบันมีอยู่ 5 ประการ คือ สมภพ โทตระกิตย์ (2504 น. 25-28)

1. ภาวะการเป็นพลเมือง ที่ทุกคนควรพึงมี และใช้สิทธิในการเป็นสมาชิกสังคม
2. พลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิลงคะแนนเสียงเมื่ออายุพอสมควรที่จะรับผิดชอบ
3. ให้มีระบบเลือกตั้งโดยเสรี คือ การลงคะแนนเสียงจะกระทำโดยเสรี
4. พรรคการเมือง เป็นองค์การที่รวมความคิดเห็นที่เหมือนกันของประชาชนที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง การบริหารงานของรัฐ โดยการเสนอนโยบาย และส่งตัวแทนเข้าไปรับใช้ประชาชนในรัฐสภา
5. อิทธิพลของกลุ่มชน เพื่อที่จะให้ประชาชนพลเมืองสามารถติดต่อกับรัฐบาลของตนอย่างใกล้ชิดรวมทั้งการจูงใจรัฐบาลให้กำหนดนโยบาย และบริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
6. ของคน เครื่องมือที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ก็คือ การจัดตั้งเป็นกลุ่มเอกชน รวมเอาผู้ที่มีความคิดหรือมีผลประโยชน์อย่างเดียว หรือหลายอย่างในทางเดียวกัน ต่างก็รวมกันเป็น หมู่ คณะ เช่น ในวงการธุรกิจ กรรมกร เกษตรกร ข้าราชการเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ หรือรวมโดยเชื้อชาติศาสนา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดอำนาจ และอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลง แก้ไขนโยบายของรัฐบาล

ในการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ในปัจจุบัน ทฤษฎีพหุนิยม เป็นทฤษฎีที่กำลังได้รับความสนใจมาก ทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางมากกว่าแห่งใด โดยความเชื่อที่ว่า ถนนที่จะไปสู่ประชาธิปไตยจะต้องอาศัยทฤษฎีพหุนิยม นักรัฐศาสตร์อเมริกันชื่อ W.J.M. Mackenzie ได้เริ่มการศึกษาเป็นครั้งแรกในเรื่อง กลุ่มผลักดัน (Pressure Groups) เมื่อ ค.ศ. 1920

พหุนิยม (Pluralism) หมายถึง สภาพหรือลักษณะของสังคมใด ๆ ที่ยอมรับการปรากฏอยู่หรือการมีอยู่ และเสรีภาพที่จะแสดงออกซึ่งความคิดในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจทางสังคม และทางศาสนา ตามที่เขาต้องการ ซึ่งเป็นลักษณะของ ลัทธิเสรีนิยม (Liberalism)

เอกชนหรือปัจเจกชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมและร่วมในผลประโยชน์โดยสมัครใจ ในอันที่จะสรรสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน หรือการบรรลุเป้าหมายบางประการที่ตั้งไว้

- พหุนิยมทางการเมือง (Political pluralism) คือ แนวความคิดที่เสนอให้มีการจัดระเบียบของรัฐเสียใหม่ โดยให้มีสถาบัน หรือองค์การอิสระต่าง ๆ ทำหน้าที่ควบคุม และจำกัดอำนาจของรัฐ เช่น พรรคการเมือง สหภาพแรงงาน สมาคมอาชีพ (พจนานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พระนคร พ.ศ. 2524 น.269-270)

- ทฤษฎีพหุนิยม หลักการของทฤษฎีนี้คือ ประชาธิปไตยจะมีขึ้นและมั่นคงอยู่ได้ด้วย การที่มีกลุ่ม สมาคม สันนิบาต องค์การ สหพันธ์ต่าง ๆ มากมายหลากหลายภายในรัฐ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นมา และมีวิธีการดำเนินการที่เป็นไปโดยเสรีและด้วยใจสมัคร รวมถึงกลุ่มที่เรียกว่า กลุ่มผลักดัน (Pressure groups) กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) และกลุ่มอุดมการณ์ (Ideological Groups) (บรรพต วีระชัย และคณะ, 2531)

3.2 ความหมาย

คำว่ากลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) กับคำว่า กลุ่มอิทธิพล (Pressure Groups) เป็นคำที่มักจะใช้ปะปนกัน เนื่องจากมีความหมายใกล้เคียงกัน การให้ความหมายที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากนักวิชาการแต่ละท่านที่มอง คือตามทัศนระของการมองหรือการศึกษา (Approach)

กลุ่มผลประโยชน์นั้นพิจารณาตามหลักของความเป็นจริงจากพฤติกรรมแล้วเป็นการรวมตัวของกลุ่มชนที่มีผลประโยชน์ได้ยึดถือเอาแนวอาชีพเดียวกันเป็นหลัก เมื่อการรวมตัวกันดำเนินไปได้ด้วยดี มีการจัดองค์การที่ดี มีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะสามารสร้างพลังและเปลี่ยนแปลง กลายเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพล (Influence) และอำนาจ (Power) เหนือรัฐบาล เหนือผู้บริหารประเทศได้ พลังอำนาจที่ว่านี้รวมไปถึงจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมในกลุ่มด้วย

3.3 กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์หรือ Interest Groups หมายถึงกลุ่มตัวแทนสาขา อาชีพสาขาในสังคม ซึ่งมีจำนวนมาก และตามความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา คำต่อไปนี้มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน และมักใช้ปะปนกันอยู่เสมอคือ

- Interest Groups หมายถึง กลุ่มผลประโยชน์
- Pressure Groups หมายถึง กลุ่มผลักดัน หรือ กลุ่มอิทธิพล

- Organized Groups หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้มีผลประโยชน์ หรือผลประโยชน์ที่รวมกันในลักษณะขององค์การ

- Group interest ผลประโยชน์ของกลุ่มไม่เหมือนกันกับ Organized Groups เพราะเป็นการรวมกันเฉยๆ ไม่มีการจัดองค์การ

- Ideological Groups หมายถึง กลุ่มอุดมการณ์ ไม่มีการแบ่งเป็นชั้นอาชีพ เพศและอาชีพ

- Lobby หมายถึง กลุ่มแลกเปลี่ยนผลประโยชน์นอกสภาเปรียบเทียบกับสภาที่ 3 ของสหรัฐอเมริกา

- Political Groups หมายถึง กลุ่มการเมืองหรือ สโมสรการเมือง Political Clubs

- Powers Groups หมายถึง กลุ่มพลังต่างๆ ขบวนการต่างๆ

จุดหมายสำคัญของกลุ่มต่างๆ นี้คือ การป้องกันผลประโยชน์ของกลุ่มซึ่งแบ่งแยกตามสาขาของสังคมผลประโยชน์นั้นอาจหมายถึงผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่มหรือผลประโยชน์นอกกลุ่มคือผลประโยชน์ทั่วไปที่เป็นสาธารณะ รวมถึงจุดหมายสุดท้ายคือ การมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ

3.4 ความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์

ความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ หรือการก่อกำเนิดของกลุ่มผลประโยชน์นั้น เป็นผลมาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติของสังคมของมนุษย์ที่ต้องการหรือที่ประสงค์ที่จะรวมกลุ่ม ไม่ว่าจะอยู่ในยุคใด สมัยใด และในสังคมใด ๆ การรวมกลุ่มนั้น ถูกลูกเหตุที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพของสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพของการเมือง ในแต่ละแห่งซึ่งไม่เหมือนกัน เราจะแยกกลุ่มออกได้เป็นกลุ่มดั้งเดิม และกลุ่มสมาชิกใหม่

3.5 กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม

ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมหรือแบบเก่านั้น เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมกันขึ้นได้โดยอาศัยอาชีพเดียวกันเป็นหลัก และมักจะมีอยู่ในสังคมประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศยุโรปตะวันตก กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมนี้นี้มักจะเน้นเฉพาะสาขาวิชาชีพ เช่น อาชีพแพทย์ ทนายความ นักกฎหมาย นักการศาสนา กลุ่มทางสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุของการรวมกลุ่มกันได้นี้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณี ตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ นั้นเอง

ลักษณะโครงสร้างของกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมนี้นอกจากจะเป็นกลุ่มอาชีพเก่าแก่ของมนุษย์ เช่น แพทย์ นักกฎหมายแล้ว โครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนและผู้นำก็มีลักษณะสอดคล้องกันกับพรรคการเมืองดั้งเดิม กล่าวคือ จำนวนสมาชิกของกลุ่มมีจำนวนไม่มาก เนื่องจากผู้ประกอบ

อาชีพแพทย์ หรือนักกฎหมายนั้นมีไม่มาก จึงเป็นกลุ่มของชนชั้นหนึ่งของสังคม ที่มีบทบาทและความสำคัญ สำหรับผู้นำของกลุ่มนั้นเป็นผู้มีบารมีอาวุโสสูง ลักษณะก็เช่นเดียวกับพรรคการเมืองแบบคอรัปต์ หรือคณะกรรมการในพรรคการเมือง

3.6 กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่

เป็นลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ไปในทางเศรษฐกิจ และจะปรากฏอยู่ในประเทศอุตสาหกรรม เป็นส่วนใหญ่ สมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์นี้สามารถรวมกัน หรือมีความผูกพันกันได้โดยเหตุผลที่ว่า มีผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมีผลต่อกลุ่มผลประโยชน์ในทางการเมือง ที่รวมกันโดยเหตุผลทางการเมือง คือมีผลประโยชน์ร่วมกันในทางอุดมการณ์ทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่เมื่อพิจารณาโครงสร้างของกลุ่มในเรื่องผู้นำกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่มแล้ว จะเห็นว่าไม่มีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก กลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม เป็นลักษณะที่เป็นมวลชนคล้ายกันกับพรรคการเมืองมวลชน ส่วนผู้นำของกลุ่มผลประโยชน์นี้จะได้ตำแหน่งโดยการต่อสู้ทางการเมืองภายในกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีลักษณะของการเป็นประชาธิปไตยมากกว่ากลุ่มอื่น

3.7 พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ เป็นลักษณะของการรวมตัวของประชาชนพลเมืองซึ่งมีเป้าหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนอาจจะเป็นด้านการเมือง หรือด้านผลประโยชน์ทางอาชีพ

ในการจัดแบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์นั้น อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และกลุ่มผลประโยชน์ที่อาชีพกึ่งอุดมการณ์ ได้ดังนี้

3.8 กลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพ

1. องค์กรของนายจ้างด้านธุรกิจอุตสาหกรรม
2. องค์กรทางเกษตรกรรม
3. องค์กรของผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้อ่อน

3.9 กลุ่มผลประโยชน์กึ่งอาชีพกึ่งอุดมการณ์

1. กลุ่มผลประโยชน์ภาคเอกชน
  1. กลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายด้านอุดมการณ์
  2. กลุ่มปัญญาชน
  3. สมาคมทหารผ่านศึก
  4. ขบวนการเยาวชน
  5. องค์กรสตรีและครอบครัว

6. กลุ่มอุดมการณ์ศาสนา

2. กลุ่มผลประโยชน์ภาคมหาชน (รัฐบาล)

1. องค์การฝ่ายพลเรือน
2. องค์การฝ่ายทหาร (กองทัพ)

บทสรุป กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มของผู้ที่มีอาชีพเดียวกัน มีอุดมการณ์อันเดียวกัน มีจุดหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มแต่เมื่อใดที่กลุ่มไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ของรัฐบาล กลุ่มนั้นจะเริ่มมีลักษณะของการมีอิทธิพล และมักจะเรียกว่า กลุ่มอิทธิพล หรือกลุ่มผลักดัน (Pressure groups)

กลุ่มผลประโยชน์มีความจำเป็นต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ดังมีตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา และอีกหลาย ๆ ประเทศในยุโรป ในบางประเทศในช่วงที่ไม่มีพรรคการเมือง เช่น กรณีเกิดวิกฤตการณ์ต่าง ๆ กลุ่มผลประโยชน์ก็ทำหน้าที่แทนพรรคการเมืองในการรักษาผลประโยชน์และเป็นปากเสียงแทนประชาชนพลเมืองในแต่ละกลุ่ม

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ในสังคมสมัยใหม่ ประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่ยอมรับในอำนาจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการทางการเมือง อาจจำแนกรูปแบบออกได้ของประชาธิปไตยออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ซึ่งเป็นการลักษณะของการปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมมีเสียงในการปกครองโดยตรงในกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้โดยตรง ในรูปของการรวมกลุ่มกันชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องการเมือง ซึ่งพบเห็นได้บางรัฐเล็ก ๆ ในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันหรือย้อนหลังลงไปถึงยุคนครรัฐกรีกโบราณ (Ancient Greek) ที่ได้รับการกล่าวอ้างถึงในฐานะต้นแบบแห่งประชาธิปไตยทางตรง แต่ด้วยข้อจำกัดของสังคมสมัยใหม่ ทั้งในเชิงโครงสร้างความสลับซับซ้อนของสังคมและปริมาณคนในสังคมที่มากขึ้น ประชาชนทุกคนจึงไม่อาจสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้ทั้งหมด ทั้งยังเป็นการยากลำบากในทางปฏิบัติที่จะสร้างกลไกรองรับการแสดงส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนทั้งหมดในสังคมได้อย่างรัดกุม จึงได้เกิดรูปแบบของประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่งคือประชาธิปไตยโดยการใช้อำนาจทางอ้อมของประชาชนผ่านผู้แทน (Representative Democracy) เพื่อใช้อำนาจทางการบริหารปกครองไม่ว่าจะผ่านระบบรัฐสภาหรือไม่ก็ตาม

ในบรรดากระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนนั้นเป็นที่ยอมรับว่าการเลือกตั้ง (election) เป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมที่สุดภายใต้รูปแบบอันหลากหลายของการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชน การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนแสดงออกซึ่งเจตจำนง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการส่งบุคคลหรือคณะบุคคลเชิงกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์และแนวนโยบายในการใช้อำนาจอันสอดคล้องกับความต้องการของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด รวมตลอดจนถึงการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นองค์รวมและท้ายที่สุดคือการสร้างความกินคืออยู่ดีให้แก่คน ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญและเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครองและสนองความต้องการของตนเอง พิจารณาในทางทฤษฎี การเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมือง ที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่ง คณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือปัจจัยที่น่าพึงรอมรับหรือเป็นไปโดยอาศัยความรู้สึกรับทราบผ่านการ ผ่านนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดนั่นเอง

4.1 ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง (Election) เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศในอันที่จะมอบความไว้วางใจในตัวแทนของปวงชนไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันจะเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติข้อ 21(1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) สรุปใจความสำคัญได้ว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล ผู้ปกครองเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำเป็นการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่จะรับประกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นไปโดยเสรี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ว่า หมายถึงการเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตน กรณีต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

นิยามของการเลือกตั้งที่เข้าใจได้ง่ายได้แก่ทัศนะของ ธานินทร์ ภัยวิเชียร (2520, 56) อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยซึ่งกล่าวว่า การเลือกตั้งหมายถึง การที่ประชาชนได้เลือกบุคคลหนึ่งจาก

บุคคลหลาย ๆ บุคคลหรือจากบัญชีรายชื่อหนึ่งหรือหลายบัญชี เพื่อให้เข้าไปมีส่วนมีเสียงในคณะบริหารราชการแผ่นดิน ในทำนองเดียวกับ วิสุทธิ โภธิแทน (2524, 63) ที่ได้ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่าการเลือกตั้งหมายถึง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลายๆ คน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลายๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการ อันหนึ่งอันใดแทนตน ความหมายเช่นนี้เห็นได้ว่าได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งไปและแบ่งปรัชญาแนวคิดการเลือกตั้ง ไว้ในตัวคำนิยามของการเลือกตั้งของนักวิชาการไทยท่านหนึ่งที่มีถูกอ้างถึงอยู่เสมอในวงการรัฐศาสตร์บ้านเราได้แก่ กระมล ทองธรรมชาติและคณะ (2531, 1) ที่ว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2535, 201) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง หมายถึง เป็นกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand) หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2534, 716) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเอง โดยอิสระว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศมีสิทธิตามที่ได้รับการมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

วัชร ไชยสาร (2541, 8-9) ให้ทัศนะว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้อง หรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง หรือตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์ และนโยบายในการบริหารประเทศและทำหน้าที่พิทักษ์

ผลประโยชน์ของตนเอง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชนนั่นเอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปค่านิยมของการเลือกตั้งได้ว่าหมายถึงกระบวนการและกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทั้งบทบาทในแง่การกำหนดตัวผู้บริหารประเทศ และการแสดงบทบาทตามเจตนารมณ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารประเทศของผู้มีอำนาจปกครอง ด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล หรือเป็นการที่ประชาชนได้แสดงออกซึ่งมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) โดยการออกเสียง (Voting) ลงคะแนนเลือกตัวแทนของเขาตามความเห็น โดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นตัวแทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตย ทั้งในทางนิติบัญญัติและการบริหารกิจการของประเทศผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้ที่สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือก และผู้ที่ได้รับการเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมดมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน

4.2 หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะมีความหมายและถือว่าเป็นที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครองนั้น มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญซึ่งมักถูกกำหนดไว้แล้วในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่มีฐานะเป็นบทบัญญัติสูงสุดแห่งรัฐ โดยมีสถานะเป็นบทรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและใช้บังคับกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือลงมติทางการเมืองแทบทุกประเภท พิจารณาจากข้อเขียนของเมธา สุตบรรทัด (2517, 52-58) และบุญศรี มีวงษ์อุโฆษ (2542, 21-29)

หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง สามารถจำแนกได้ในประการสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) ข้อนี้หมายถึง การจัดการดำเนินงานเลือกตั้งนั้น ต้องให้เกิดอิสระเสรีแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ กล่าวคือ ทุกคนย่อมใช้สิทธิของตนได้โดยอิสระปราศจากการบังคับ ความกดดันทางจิตใจ หรือการกระทำใด ๆ รวมทั้งการหาทางป้องกันมิให้มีการกระทำได้กล่าว อันจะมีผลต่อการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งและเป็นเหตุให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และยังรวมไปถึงความเป็นอิสระการไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งด้วย ซึ่งหมายความว่า หากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ประสงค์จะไปใช้สิทธิของตน รัฐบาลก็ไม่อาจที่จะนำมาตราการใด ๆ มาบังคับให้ต้องไปเลือกตั้งได้ หลักความเป็นอิสระของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนี้ ในบางประเทศเช่น สหพันธรัฐเยอรมัน ยังครอบคลุมไปถึงการเตรียมการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาเสียงเลือกตั้งด้วย เว้นแต่รัฐธรรมนูญของรัฐซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ จะมี

บทบัญญัติระบุให้การไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน เช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ของประเทศไทย

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องกำหนดให้มีเวลาที่แน่นอนเช่น กำหนดการเลือกตั้งให้มีการเลือกตั้งโดยปกติทุก 4 ปี หรือ 6 ปี ด้วยเหตุที่ต้องการให้ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนมีความรับผิดชอบมากขึ้น ลดอำนาจการผูกขาดและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้มีโอกาสเข้าสู่อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วย

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Genuine Election) กล่าวคือ รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามกฎหมายและเป็นการสะท้อนการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งของตนให้ได้มากที่สุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้ เมื่อเห็นว่าเลือกตั้งนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal Suffrage) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึง โดยไม่มีการกีดกันหรือจำกัดสิทธิของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ โดยอาศัยข้อพิจารณาทางการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นเพศ เผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ จำนวนภาษีที่จ่าย การถือสิทธิ สถานะทางการศึกษาหรืออาชีพ ความคิดเห็นทางการเมือง หรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบุคคลหนึ่งบุคคลใดว่ามีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ (Beveridge 15, 165 อ้างถึงในบุญศรี มิ่งวงศ์ โฆษ 2542, 23) เว้นแต่บุคคลที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปหรือที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ เช่น ไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก และบุคคลที่จิตบกพร่องผู้ต้องขัง เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคเป็นหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งยอมรับในคุณค่าความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปรับหลักการความเสมอภาคไปใช้ในบริบทของการเลือกตั้ง หลักการนี้มีสาระสำคัญอยู่ที่บุคคลมีความเสมอภาคกันที่จะได้รับความคุ้มครอง ได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันในสาระสำคัญมิใช่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุความแตกต่างเรื่องเหล่ากำเนิดเพศ การนับถือศาสนา เป็นต้น

หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคนั้น นับเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของการเลือกตั้งที่มีความสำคัญในทางปฏิบัติมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักทั่วไปของการเลือกตั้งและทำให้การเลือกตั้งมีความสมบูรณ์มากขึ้นในแง่ของการทำให้คะแนนเสียงแต่ละคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง ได้มีโอกาสส่งผลในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ซึ่งหมายความง่าย ๆ ว่า บุคคลที่มีสิทธิ

ออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิคนละหนึ่งเสียงและคะแนนเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2532, 203) และกำหนดออกมาเป็นหลักการที่เรียกกันว่า “One Man One Vote” เช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ หลักการเลือกตั้งมิได้ใช้บังคับเฉพาะในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น จะพบว่า การเลือกตั้งโดยเสมอภาคยังกินความไปถึงการเลือกตั้งในทุกชั้นตอนรวมทั้งการสมัครรับเลือกตั้ง การเตรียมการเลือกตั้งทั้งหมด การหาเสียง และการนับคะแนนเป็นต้น

6. หลักการลงคะแนนลับ (Secret Election) หลักการนี้เป็นสาระสำคัญหนึ่งของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยและเป็นตัวคุ้มกัน หลักความเป็นเสรีของการเลือกตั้ง เนื่องจากหากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยทางลับแล้ว การเลือกตั้งก็จะไม่อาจเป็นไปโดยเสรีได้ ในเชิงหลักการ หลักการลงคะแนนลับหมายถึง การให้สิทธิเสรีภาพที่จะลงคะแนน โดยไม่จำเป็นต้องไปบอกผู้อื่นหรือผู้อื่นได้ทราบว่าเลือกใคร ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ป้องกันการใช้อิทธิพลข่มขู่หรือการให้สินจ้างรางวัลแก่ผู้ลงคะแนนเสียง

นอกจากนี้ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2524, 11) ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งไว้ ซึ่งสามารถเข้าใจได้ง่ายว่า การเลือกตั้งนั้น ไม่ว่าจะระดับใดหรือที่ไหน ถ้าอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแล้วนั้น จะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ดังนี้

1) มีบุคคลหลายคน หรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายบัญชี ในกรณีที่ให้ราษฎรเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อให้เลือก ถ้ามีเพียงบุคคลเดียว หรือมีบัญชีรายชื่อผู้รับสมัครเลือกตั้งเพียงบัญชีเดียว จะไม่ถือว่าเป็นการเลือกตั้ง

2) จะต้องให้เสรีภาพแก่ราษฎรที่จะเลือกหรือไม่เลือกก็ได้ โดยไม่มีการบังคับขู่เข็ญจากผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง หรือบัญชีใดบัญชีหนึ่ง ด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

3) ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง จะต้องมีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อคิดเห็น หรือนโยบายต่าง ๆ จากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ตัวแทนตามต้องการ

4) ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้

4.3 ประเภทของการเลือกตั้ง

การพิจารณาแบ่งประเภทของการเลือกตั้งนั้นอาจใช้หลักเกณฑ์ต่างๆ ได้หลายวิธี เช่น ลักษณะที่มาของการจัดการเลือกตั้ง การกำหนดเขตเลือกตั้ง วิธีการคิดคะแนน โดยพอที่จะสามารถแบ่งประเภทของการเลือกตั้งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1) การเลือกตั้งทั่วไป (General Election) คือ การเลือกตั้งที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศมาลงคะแนนเสียงพร้อมๆ กัน เป็นการเลือกตั้งคราวเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดกระแสทางการเมืองของประเทศได้เป็นอย่างดี แต่กระนั้น การเลือกตั้งทั่วไปก็ยังเป็นภาพสะท้อนความคิดเห็นและแนวโน้มของกระแสความคิดทางการเมืองของประชาชนในประเทศ หรือในเขตเลือกตั้งนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

2) การเลือกตั้งซ่อม (By Election) เป็นการเลือกตั้งบุคคลเข้าไปทำหน้าที่แทนในกรณีต่างๆตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากบุคคลนั้นขาดจากสมาชิกภาพ เช่น ตาย ลาออก ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ก็จะมีการเลือกตั้งซ่อมเพื่อให้ได้ผู้แทนประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในตำแหน่งนั้น ๆ แทนบุคคลเดิม แต่มีบางกรณีที่มีคำพิพากษา หรือคำวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมาเป็นไปโดยมิชอบซึ่งเป็นการขาดสมาชิกภาพอีกกรณีหนึ่ง และกำหนดให้เป็นการเลือกตั้งอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า การเลือกตั้งซ้ำ (Re-election)

3) การเลือกตั้งเพิ่ม เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนหลาย ๆ จังหวัดหรือหลายเขตเลือกตั้งในคราวเดียวกัน แต่มิใช่การเลือกตั้งทั่วประเทศ

4) การเลือกตั้งซ้ำ (Re-election) คือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่อีกครั้งหนึ่งในกรณีที่สภานิติบัญญัติหรือศาลยุติธรรม/ศาลรัฐธรรมนูญ อันรวมไปถึงองค์การที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการเลือกตั้งที่กฎหมายให้อำนาจไว้วินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นเป็น โฆษะ หรือผิดด้วยบทกฎหมายและได้มีคำสั่งที่ชอบให้เพิกถอนเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งที่พ้นไป ซึ่งอาจจะเป็นรายบุคคลหรือรายเขตเลือกตั้งก็ได้

ความสำคัญของสิทธิเลือกตั้งของประชาชนดังข้างต้น จะเห็นได้ว่า หากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ย่อมจะทำให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างระมัดระวัง รับผิดชอบใคร่ครวญอย่างรอบคอบ แทนการใช้สิทธิเลือกตั้งโดยขาดการพิจารณา หรือใช้สิทธิเลือกตั้งโดยเกรงกลัวต่ออำนาจอิทธิพลของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือเลือกตั้งโดยความโลภเห็นแก่อามิสสินจ้างในรูปแบบต่าง ๆ ผลของการเลือกตั้งย่อมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้การเมืองเป็นการเมืองของพลเมือง (People Politics) ที่รับผิดชอบต่อสาธารณชนและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในรัฐอย่างมีศักยภาพ

5. งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เกสรี พงษ์สังข์ (บทคัดย่อ, 2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง นักธุรกิจกับการเมือง : ศึกษากรณีธนาคารกรุงเทพมหานครพาณิชย์การ จำกัดนั้น ผลการศึกษา พบว่า ระหว่างนักธุรกิจกับ

นักการเมืองนั้นจะมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ เข้ามามีเกี่ยวข้องกับกันอย่างเลี่ยงไม่ได้ เพราะสภาพการ แข่งขันทางการเมืองที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน การช่วงชิงชัยชนะในการเลือกตั้งมีคะแนนเสียงข้างมาก ในการจัดตั้งรัฐบาลเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ที่ทำให้นักการเมืองที่ต้องการความช่วยเหลือจากนักธุรกิจ ไม่ว่าจะในรูปแบบเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยก็ตาม ส่วนนักธุรกิจก็หวังได้รับการตอบแทนจากการที่ได้ สนับสนุนนักการเมืองนั้นๆ จนได้จัดตั้งรัฐบาลแล้วสามารถตอบสนองความต้องการ (ผลประโยชน์) ของนักธุรกิจได้เช่นกัน มีการลงทุน ถอนทุน และมีการหวังผลกำไร เพื่อรักษา ผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายไว้ ซึ่งได้เป็นปัญหาสำคัญสำหรับการปฏิรูปการเมือง

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร, 2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การผูกขาดทางธุรกิจกับการเมือง ผลการศึกษาพบว่า อำนาจทางการเมืองและอำนาจทางธุรกิจได้เข้ามา แทรกแซงการทำงานของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอย่างมาก อันมีผลทำให้กฎหมายนี้ไม่สามารถบังคับได้อย่างจริงจังในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจที่มีการผูกขาดหรือได้รับเรื่องร้องเรียนว่ามี การผูกขาดจำนวนมากเป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ของไทยที่มีธุรกิจที่หลากหลาย ไม่ก็ราย ซึ่งรวมถึงรัฐวิสาหกิจด้วย

ปัญหาการทับซ้อนทางผลประโยชน์ระหว่างการเมือง ธุรกิจผูกขาดและคณะกรรมการ การแข่งขันทางการค้าที่ผ่านมาทำให้กลไกกำกับดูแลของรัฐ ไร้ประสิทธิภาพ การประกอบธุรกิจใน ประเทศไทยจึงมีลักษณะ”ใครมือยาวสาวได้สาวเอา” ได้โดยตลอด ส่งผลให้ธุรกิจรายย่อยและ ประชาชนต้องได้รับความเดือนร้อนเนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรม

วันวิสาข์ ชูชนม์ (บทคัดย่อ, 2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิสัยทัศน์สตรีนักธุรกิจไทยต่อ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่า สตรีนักธุรกิจไทยมีวิสัยทัศน์ทางการเมืองในระดับ ปานกลาง โดยมีวิสัยทัศน์ต่อกระบวนการทางการเมืองในระดับปานกลาง วิสัยทัศน์ต่อรูปแบบทาง การเมืองระดับสูง และวิสัยทัศน์ต่อความสำคัญทางการเมืองระดับปานกลาง และพบว่า สตรีนัก ธุรกิจไทยมีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดย การกระทำจริงในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีนักธุรกิจไทย พบว่า อายุ การรับรู้ข่าวสาร และการเข้าร่วมกับกลุ่มหรือองค์กร มี ความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีนักธุรกิจไทยมากกว่าปัจจัยทาง สังคมอื่นๆ

นภดล นาประสิทธิ์ชัย (บทคัดย่อ, 2538) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนักธุรกิจไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยต่างๆ บางประการที่คาดว่าจะมีผลกระทบ ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2514-2538 นั้น ได้แก่ ปัจจัย ทางด้านภูมิหลังและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจไทย ส่วนปัจจัยทางด้านประเภทธุรกิจนั้น ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527, 231) ในการศึกษาพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยเมื่อปี พ.ศ.2526 พบว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยส่วนใหญ่ เป็นไปโดยความสำนึกในหน้าที่มากกว่าที่จะเป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) โดยนัยนี้ การไปเลือกตั้งของคนไทยจึงมิได้เกิดจากความรู้สึกที่ตนเองมีอำนาจ มีอิทธิพลหรือมีประสิทธิผลทางการเมือง (political efficacy) ที่จะผลักดันการเปลี่ยนแปลงในตัวรัฐบาล นโยบายของรัฐบาลหรือผู้ที่ตนพอใจเลือกให้เข้าไปทำงานแทน แม้ประชาชนเหล่านั้นเอง ยังมีความรู้สึกไม่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. อยู่บ้างก็ตาม

อัมมาร สยามวาลา (2546) ได้ทำโครงการวิจัย เรื่อง การเมืองกับผลประโยชน์ทางธุรกิจภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 เป็นหนึ่งในชุดโครงการวิจัย การติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งในการศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางธุรกิจกับสายสัมพันธ์ทางการเมืองจากการศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
2. การปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. การปรับปรุงวิธีการจัดสรรงบประมาณของรัฐ
4. การปรับปรุงโครงสร้างและการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจ
5. การปรับปรุงโครงสร้างและแนวทางการดำเนินงานขององค์กรอิสระ
6. การให้การศึกษาและการฝึกอบรม

อัครวิทย์ ชันแก้ว (บทคัดย่อ, 2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นักธุรกิจภูมิภาคกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีจังหวัดขอนแก่น บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจภูมิภาค ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยนั้น ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือ 1) สาเหตุสำคัญที่นักธุรกิจภูมิภาคเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะเป็นผู้ถือครองปัจจัยความมั่งคั่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นอำนาจทางการเมืองได้โดยง่าย 2) รูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงกับการเข้าไปมีส่วนร่วม โดยอ้อม 3) นักธุรกิจภูมิภาคเป็นผู้ถือครองและควบคุมเครือข่ายระบบอุปถัมภ์ในท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ระบบการซื้อขายพืชไร่ ระบบห่วยได้ดิน ระบบการซื้อของเงินผ่อน และระบบสมาชิกห้างสรรพสินค้า ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากการประกอบธุรกิจและการใช้

ชีวิตคลุกคลีอยู่กับประชาชนในพื้นที่ 4) เครือข่ายระบบอุปถัมภ์นี้ สามารถใช้ในการระดมประชาชนให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่นักธุรกิจภูมิภาคให้สนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจภูมิภาคกับนักการเมืองดำเนินไปในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และนักธุรกิจเองก็ได้ประโยชน์บางประการ จากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2536 ,111) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง มีอบมือถือ : ชนชั้นกลางและนักธุรกิจกับประชาธิปไตยว่า หลังปี 2516 นักธุรกิจได้เดินเข้าสู่เวทีการเมืองอย่างที่ใช้คำว่า “มีค้ำมีมัดดิน” แต่ถึงกระนั้น เอนกก็ได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า แม้นักธุรกิจจะเข้าร่วมในกระบวนการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่ก็เชื่อว่าคนเหล่านี้จะเป็นพลังสำคัญในการสร้างสรรค์ประชาธิปไตย ที่ผ่านมา “...นักการเมืองจากวงการธุรกิจกลายเป็นปัญหาของประชาธิปไตยพอ ๆ กับที่คณะปฏิวัติรัฐประหารเป็น นักธุรกิจการเมืองจำนวนไม่น้อยไม่ได้แสดงให้เห็นว่าทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยคุณธรรม และความสามารถ ในสายตาของชนชั้นกลางผู้มีการศึกษา และสื่อมวลชนแล้ว สถานภาพของนักธุรกิจในวงการการเมืองนั้นมิได้เข้าใกล้ชั้นพระเอกเลย

6. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา หรือรู้จักในชื่อ โคราช เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศ และมีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขตติดกับจังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว คำขวัญของจังหวัดคือ “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน”

นครราชสีมา หรือที่เรียกว่า “โคราช” เปรียบเสมือนประตูสู่ภาคอีสาน อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 259 กิโลเมตร เป็นเมืองใหญ่บนดินแดนที่ราบสูง ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ผู้มาเยือนจะเพลิดเพลินกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งเดินป่าศึกษาธรรมชาติ พักผ่อนหย่อนใจริมอ่างเก็บน้ำ ชื่นชมความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมขอมโบราณ และเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน ทั้งยังได้ชิมอร่อยกับอาหารอีสานต้นตำรับ ก่อนกลับยังได้ซื้อหาสินค้าเกษตรหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีให้เลือกอีกมากมาย

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 20,494 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา ปากช่อง สีคิ้ว สูงเนิน ขามทะเลสอ ด้านขุนทด โนนไทย โนนสูง ขามสะแกแสง พิมาย คง โนนแดง ประทาย ชุมพวง บัวใหญ่ แก้งสนามนาง บ้านเหลื่อม จักราช ห้วยแถลง ปักธงชัย โชคชัย ครบุรี เสิงสาง หนองบุญนาถ วังน้ำเขียว เฉลิมพระ

เกียรติ และอีก 6 กิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอเมืองยาง เทพารักษ์ ลำทะเมนชัย พระทองคำ บัวลายและสีดา

อาณาเขต

ทิศเหนือติดกับจังหวัดชัยภูมิและขอนแก่น
 ทิศใต้ติดกับจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี
 ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดบุรีรัมย์
 ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดชัยภูมิ และสระบุรี

ด้านเศรษฐกิจ

นักลงทุนทั้งในประเทศไทยและต่างชาติ ต่างให้ความสำคัญกับจังหวัดนี้มาก จึงได้ตั้งฉายาให้กับจังหวัดนี้ว่าเป็นมหานครแห่งอีสานเป็นเสมือนเมืองหลวงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะเป็นศูนย์กลางทางด้านต่างๆ ของภูมิภาค ได้แก่ การปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การอุตสาหกรรม การเงิน-การธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร ฯลฯ มีคำขวัญของเมืองโคราชว่า มหานครแห่งอีสาน เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ประตูเชื่อมโยงพันธมิตร สร้างเศรษฐกิจสู่สากล

สถานที่ท่องเที่ยว

สวนสัตว์นครราชสีมา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติประวัติศาสตร์
 อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (www.th.wikipedia.org/wiki, วันที่ 14/9/2552)

การกสิกรรม

จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรประมาณ 2,546,311 คน ในจำนวนนี้มีประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรประมาณ 1,237,309 คน หรือร้อยละ 49 ของประชากรทั้งหมด และพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 9,763,268 ไร่ จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานการเกษตรรายครัวเรือน (ชพก.) พบว่าเกษตรกรมีที่ดินเป็นของตัวเองมากที่สุด 4,688,343 ไร่ 226,021 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 76.97 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด รองลงมาคือพื้นที่เช่าผู้อื่น 586,551 ไร่ 36,340 ครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตร จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่การเกษตรในฤดูกาล เพาะปลูกปี 2542/43 จากรายงานสภาวะการปลูกพืช สามารถสรุปพื้นที่เพาะปลูกได้ดังนี้

การปลูสัตว์

ในปี 2543 จังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณสัตว์เลี้ยงจำนวน 10,031,146 ตัว ลดลงจากปี 2542 จำนวน 12,165,692 ตัว คิดเป็นร้อยละ 17.55 โดยมีมูลค่ารวม 3,249,330,270 ล้านบาท ลดลง

จากปี 2542 จำนวน 3,576,951,020 ล้านบาท ลดลงคิดเป็นร้อยละ 9.16 สำหรับชนิดของสัตว์เลี้ยงในปี 2543 ที่มีจำนวนมากที่สุดในจังหวัด 4 อันดับแรก คือ ไก่ เป็ด โค และสุกร คิดเป็นร้อยละ 86.07,7.54,3.09 และ 2.63 ตามลำดับ

การประมง

จังหวัดนครราชสีมา มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งสัตว์น้ำที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก ปลาดุกเทศ ปลาไน ปลาสลิด ปลาสร้อย ปลานวลจันทร์ ตะพาน้ำ กบ กระจกการเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยง จำนวน 24,817 ราย พื้นที่จำนวน 17,949 ไร่ ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้ จำนวน 2,426.241 กก. มูลค่าประมาณ 76.48 ล้านบาท

การอุตสาหกรรม

จังหวัดนครราชสีมา มีโรงงานอุตสาหกรรมที่เปิดกิจการในปี 2543 ทั้งสิ้น จำนวน 129 โรงงาน เงินทุนทั้งสิ้น จำนวน 2,173.11 บาท มีคนงานทั้งสิ้น 6,332 คน โดยจำนวนโครงการที่เปิดกิจการ ในปี 2543 ลดลงจากปีก่อน คิดเป็นร้อยละ 24.03 จำนวนมูลค่าเงินลงทุนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 11.43 ส่วนการจ้างงานเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 44.49

รายได้ประชากรต่อหัว

รายได้ประชากรต่อหัว / ปี 39,519 บาท

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครราชสีมาในปี 2539 พบว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 39,519 บาทต่อปี เป็นอันดับ 38 ของประเทศ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 100,732,797 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมมากที่สุด เป็นมูลค่า ถึงร้อยละ 24.36 คิดเป็นมูลค่า 24,541.016 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาการเกษตร ร้อยละ 17.09 คิดเป็นมูลค่า 17,214.79 ล้านบาท และสาขาบริการ ร้อยละ 15.65 คิดเป็นมูลค่า 15,761.251 ล้านบาท อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 9.23

(www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/province_info/province, วันที่ 14/9/2552)

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

บุคคลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครราชสีมา และบุคคลในประวัติศาสตร์

ท้าวสุรนารี นักมวยได้แก่ ไก่ชน ศ.วรพิน นภา เกียรติวันชัย พงษ์ศักดิ์เล็ก ศิษย์คนองศักดิ์ รัตนพล ศ.วรพิน สก๊าด พรทวี นักกีฬาว่ายน้ำนักหญิงทีมชาติไทย คือ อุดมพร พลศักดิ์ - นักกีฬาหญิงคนแรกของประเทศไทย ที่ได้เหรียญทองโอลิมปิก 2004 พระสงฆ์ ได้แก่ หลวงพ่อคุณปริสุทธุโร นักวิชาการ ได้แก่ ชัยคุปต์ นักเขียน, สิริรัชช โภโดยอุดม อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นักการเมือง ได้แก่ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

ประเพณี วัฒนธรรม

งานเทศกาลเที่ยวพิมาย จัดในวันเสาร์-อาทิตย์ สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายน จัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดนครราชสีมา คือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงเดียวกับงานประเพณีแข่งเรือพิมาย ภายในงานมีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การแข่งเรือยาวประเพณี การแสดงทางวัฒนธรรม ขบวนแห่พุทธราชาและพุทธประวัติ ขบวนแห่พุทธประทีปและการแสดงประกอบแสง เสียง

งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารี เป็นงานประจำปีของจังหวัด กำหนดจัดระหว่างวันที่ 23 มีนาคม - 3 เมษายน ของทุกปี ซึ่งถือเป็นวันที่คุณหญิงโมได้รับชัยชนะจากข้าศึก ในงานมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมการออกร้านจัดนิทรรศการต่างๆ ของหน่วยราชการและภาคเอกชน (www.tourthai.com/province/nakhon_ratchasima/index.php, วันที่ 14/9/2552)

ประชากร

ปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมา มีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมากเป็นอันดับสองของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยประชากรหลากหลายเชื้อชาติหรือหลายชาติพันธุ์แต่ กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนมากมีอยู่สองกลุ่มใหญ่คือ ไทย (หรือเรียกอีกอย่างว่า ไทยโคราช) และอีกกลุ่มคือ ลาว (หรือไทยอีสาน) และมีชนกลุ่มน้อยอีกได้แก่ มอญ กูย(หรือส่วย) ชาวนน จีน ไทยวน ญวน และ เขมร

กลุ่มไทยโคราชเป็นกลุ่มที่แสดงเอกลักษณ์ของเมืองนครราชสีมา เพราะสำเนียงแตกต่างจากกลุ่มอื่น เป็นกลุ่มที่พูดภาษาไทยโคราชซึ่งคล้ายคลึงกับภาษาไทยกลางแต่สำเนียงเพี้ยนเหนือ ห้วนสั้น เกินเสียง มีคำไทยลาว(อีสาน) ปะปนบ้างเล็กน้อย ชาวไทยโคราชแต่งกายแบบไทย

ภาคกลาง รับประทานข้าวเจ้า อาหารทั่วไปคล้ายคลึงภาคกลาง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรมคล้ายไทยภาคกลาง ปัจจุบัน กลุ่มไทยโคราชอาศัยอยู่ทุกอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา ยกเว้น บางอำเภอที่มีชาวไทยลาวมากกว่า(บัวใหญ่ ปักธงชัย สูงเนิน) และยังพบชาวไทยโคราช ใน บางส่วนของจังหวัดสระบุรี ลพบุรี ชัยภูมิ (อำเภอบำเหน็จณรงค์, จัตุรัส) บุรีรัมย์ (อำเภอเมือง, นางรอง, ละหานทราย)

ด้านการเมืองการปกครอง

หน่วยการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 32 อำเภอ 293 ตำบล 3423 หมู่บ้าน จังหวัด มี 287 อบต. 287 ตำบล 3,712 หมู่บ้าน 471 ชุมชน เทศบาลตำบล 45 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง จำนวน สว .8 คน สส. 16 คน จำนวน ส.อบจ. 48 คน พ.ศ. 2547 มีประชากร ในจังหวัด 2,539,344 คน เป็นประชากรหญิง 1,281,256 คน ประชากรชาย 1,258,088 คน พื้นที่ จังหวัด 21,308.98 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 13,318,112 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่เป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ รองจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่การเกษตรประมาณ 7,942,623 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ ประมาณ 1,766,250 ไร่ พื้นที่อื่น ๆ ประมาณ 3,562,985 ไร่

อำนาจหน้าที่

ใน ปี พ.ศ. 2434 ได้มีการจัดตั้งการปกครองได้แบ่งออกเป็นมณฑล และได้โปรดเกล้า ๆ ให้รวบรวมหัวเมืองในเขตที่ราบสูงในการนี้ รัชกาลที่ 5 ทรงตั้งเมืองนครราชสีมาเป็นที่ว่าการ มณฑลลาวกลาง ในปี พ.ศ. 2434 (ร.ศ.110) นครราชสีมาจึงเป็นเมืองหน้าด่าน เป็นเมืองใหญ่และ สำคัญยิ่งในสมัยโบราณมีฐานะเป็นเมืองชั้นเอก มี "เจ้าพระยา" มีอำนาจปกครองหัวเมือง โปรดให้ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่น สรรพ-สิทธิ์ ประสงค์ เป็นข้าหลวงใหญ่ ต่อมา พ.ศ. 2450 กระทรวงมหาดไทย ปรับปรุงหัวเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นมณฑล นครราชสีมาซึ่ง ประกอบด้วย 3 เมือง 17 อำเภอคือเมืองนครราชสีมา 10 อำเภอ เมือง ชัยภูมิ 3 อำเภอ และเมืองบุรีรัมย์ 4 อำเภอ และต่อมาให้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร แห่ง ราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 ขึ้น จึงยุบมณฑลนครราชสีมา และจัดระเบียบบริหารราชการส่วน ภูมิภาค ออกเป็นจังหวัดและอำเภอ ยกเลิกมณฑลจังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยบริหารราชการ แผ่นดิน มีข้าหลวงประจำจังหวัด และกรรมการจังหวัดเป็นผู้บริหาร

ต่อมาในพ.ศ.2495 ได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.2476 โดยมีสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลงคือ

1. จังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล
2. อำนาจบริหารในจังหวัดเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
3. คณะกรรมการจังหวัด เดิมเป็นคณะบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดได้กลายเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด

ต่อมาได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วย ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นจังหวัด และอำเภอ จังหวัดให้รวม ท้องที่หลายๆอำเภอขึ้นเป็นจังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดให้ตราเป็นพระราชบัญญัติและให้มีคณะกรรมการจังหวัดเป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น

ปัจจุบัน จังหวัดนครราชสีมาแบ่งการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ ดังนี้

1. อำเภอแก้งสนามนาง 2.อำเภอขามทะเลสอ 3.อำเภอขามสะแกแสง 4.อำเภอดง 5. อำเภอครบุรี 6.อำเภอจักราช 7.อำเภอเฉลิมพระเกียรติ 8.อำเภอชุมพวง 9. อำเภอโชคชัย10.อำเภอด่านขุนทด11.อำเภอโนนแดง 12.อำเภอโนนไทย 13.อำเภอโนนสูง 14.อำเภอบัวใหญ่ 15. อำเภอบ้านเหลื่อม 16. อำเภอประทาย 17. อำเภอปักธงชัย 18.อำเภอปากช่อง 19.อำเภอพิมาย 20.อำเภอเมืองนครราชสีมา 21.อำเภอวังน้ำเขียว 22.อำเภอสีคิ้ว 23.อำเภอสูงเนิน24.อำเภอเสิงสาง 25.อำเภอหนองบุญนา 26. อำเภอห้วยแถลง

ส่วน กิ่งอำเภอ มี 6 กิ่ง อำเภอ คือ 1. กิ่งอำเภอเทพารักษ์ 2. กิ่งอำเภอบัวลาย 3. กิ่งอำเภอพระทองคำ 4. กิ่งอำเภอเมืองยาง 5. กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย 6. กิ่งอำเภอสีดา

ด้านการศึกษา

จังหวัดนครราชสีมามีสถาบันการศึกษาหลายแห่ง ได้แก่ โรงเรียน มีดังนี้ คือ

โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมาโรงเรียนสหศึกษาเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเมืองนครราชสีมาโรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาลถึงชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสุขานารีโรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาลถึงชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดสระแก้วโรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้น

ประถมศึกษา โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนชาย เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น มัธยมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษา
ปลาย โรงเรียนสุนารีวิทยาโรงเรียนสตรี เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น มัธยมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปลาย
โรงเรียนบุญวัฒนา โรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น มัธยมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปลาย โรงเรียน
มารีย์วิทยาโรงเรียนเอกชน โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย2โรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น
มัธยมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปลาย โรงเรียนสุนารีวิทยา2โรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น
มัธยมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปลาย โรงเรียนบุญวัฒนา2โรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยม
ต้นถึงชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสีคิ้วหนองหญ้าขาว

ส่วนสถาบันอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์ วิทยาลัยบรมราชชนนี วิทยาลัยนครราชสีมา วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา
วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา วิทยาลัยเกษตรกรรมและเทคโนโลยีนครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิค สุร
นารี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณ วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย
วิทยาลัยการอาชีพปากช่อง วิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ วิทยาลัยการอาชีพชุมพวง วิทยาลัยการ
อาชีพพิมาย วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

แผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

(นครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ และบุรีรัมย์)

- วิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัด ประตูด่านสู่สากล
- ประเด็นยุทธศาสตร์
  1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตรส่งออก
    - 1.1. การพัฒนากเกษตรและแปรรูปข้าวหอมมะลิเพื่อส่งออก
    - 1.2. การพัฒนากเกษตรและแปรรูปแป้งมันสำปะหลังเพื่อส่งออก
  2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
  3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยว
- เป้าประสงค์
  1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตรส่งออก
    - 1.1. เพิ่มขีดความสามารถในการผลิตให้แก่เกษตรกร
    - 1.2. เพิ่มขีดความสามารถในการแปรรูปให้แก่ผู้ประกอบการ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
  - 2.1 ส่งเสริมการตลาดนำการผลิต
  - 2.2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
  - 2.3 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืน
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยว
  - 3.1 เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว
  - 3.2 พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
  - 3.3 เพิ่มศักยภาพสินค้าและบริการ
  - 3.4 พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
  - 3.5 พัฒนาผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว
- กลยุทธ์
  1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองเที่ยวและการแปรรูปสินค้าเกษตรส่งออก
    - 1.1 ส่งเสริมและพัฒนาให้ผลผลิตการเกษตรมีคุณภาพได้มาตรฐาน
    - 1.2 เพิ่มขีดความสามารถในการแปรรูปและส่งออกข้าวหอมมะลิ
    - 1.3 เพิ่มขีดความสามารถในการแปรรูปและส่งออกแป้งมันสำปะหลัง
    - 1.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเกษตรมีความเข้มแข็ง
    - 1.5 ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในการผลิตสินค้าเกษตร
  2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
    - 2.1 ส่งเสริมผู้ประกอบการผ้าไหมรายใหม่
    - 2.2 ฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มประกอบการให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน
  3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยว
    - 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว
    - 3.2 พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
    - 3.3 พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ

แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมา

- ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด (Strategic Issues)
  1. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองเที่ยวและแปรรูปสินค้าการเกษตรส่งออก
    - 1.1 การพัฒนากองเที่ยวและแปรรูปข้าวหอมมะลิเพื่อส่งออก

1.2 การพัฒนาการเกษตรและแปรรูปแป้งมันสำปะหลังเพื่อส่งออก

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว
4. ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์
5. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสังคมและความเดือดร้อนของประชาชน
6. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

● เป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ (Goals)

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรและแปรรูปสินค้าการเกษตรส่งออก
  - เพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสินค้าการเกษตร
  - เพิ่มขีดความสามารถในการแปรรูปและส่งออกสินค้าเกษตร
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
  - เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
  - เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการผ้าไหม
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว
  - เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว
  - พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ
4. ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมยานยนต์
  - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมยานยนต์
5. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสังคมและความเดือดร้อนของประชาชน
  - ลดระดับความรุนแรงของการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้อยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้
  - สร้างความมั่นคงต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
  - บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน
  - ประชาชนได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยปราศจากสารปนเปื้อน
  - ลดการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบก
6. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
  - เพื่อตอบสนองความต้องการในการบริการภาครัฐให้แก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพ และมี ประสิทธิภาพ

● กลยุทธ์ (Strategies)

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรและแปรรูปสินค้าการเกษตรส่งออก

- ส่งเสริมและพัฒนาให้ผลผลิตข้าวหอมมะลิและแป้งมันสำปะหลังมีคุณภาพได้มาตรฐาน
  - เพิ่มความสามารถในการแปรรูปและส่งออกข้าวหอมมะลิ
  - เพิ่มความสามารถในการแปรรูปและส่งออกแป้งมันสำปะหลัง
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากฎภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
    - ส่งเสริมและพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมีคุณภาพได้มาตรฐาน
    - ส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการผ้าไหมทั้งรายเก่าและรายใหม่
  3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว
    - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว
    - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
    - พัฒนาคู่มือและการบริการด้านการท่องเที่ยว
    - พัฒนาระบบบริหารจัดการ
  4. ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์
    - สนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์
  5. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสังคมและความเดือดร้อนของประชาชน
    - พัฒนาระบบการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ
    - เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
    - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
    - จัดระบบการเฝ้าระวังและตรวจสอบมาตรฐานอาหารสด ตลาดสด ร้านอาหาร และ แผงลอย
    - ลดการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบก
  6. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
    - พัฒนากฎภาพและประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน
    - พัฒนาคู่มือของบุคลากรสู่ความเป็นเลิศทางการบริหารและการบริการ
    - พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการภาครัฐ

(www.koratceo.com/korat/download/vision.doc, วันที่ 14/9/2552)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจ: ศึกษากรณีนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมาเป็นการศึกษาวิจัยคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากสื่ออินเทอร์เน็ต เอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการศึกษา รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการอธิบายเชิงพื้นที่ ใน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่

- นักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน
- นักการเมืองในพื้นที่ จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลอย่างหนึ่งของนักสังคมศาสตร์เป็นการสนทนาระหว่างนักวิจัยกับผู้ให้ข้อมูล (information) เพื่อวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล

วิธีการสัมภาษณ์ที่นำมาใช้กันมากที่สุดในการวิจัยเชิงสำรวจ คือ รูปแบบการสัมภาษณ์หรือตารางการสัมภาษณ์ (Interview schedule) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างโดยใช้รูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้กำหนดหัวข้อปัญหาไว้เรียบร้อยแล้ว

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาอธิบายตามหลักแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และนำมาเขียนวิเคราะห์เปรียบเทียบอธิบายผลการศึกษาดตามวัตถุประสงค์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจ:ศึกษากรณีนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อศึกษาถึงบทบาทของนักธุรกิจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และศึกษาถึงปัจจัยในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ มีผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

ปัจจัยและบทบาทของนักธุรกิจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดนครราชสีมาที่ได้ทำการศึกษาวิจัยตามกรอบแนวคิดนั้น ผลการศึกษา มีดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา

4.1.1 ปัจจัยทางด้านส่วนบุคคล จากการสรุปบทสัมภาษณ์ทางด้านภูมิหลังทางการประกอบธุรกิจของแต่ละบุคคล ส่วนใหญ่มีภูมิหลังทางการประกอบธุรกิจการค้า ธุรกิจบันเทิง ตลอดจนเป็นธุรกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

จากการให้สัมภาษณ์ของ นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครราชสีมา (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงภูมิหลังการประกอบธุรกิจว่า

“ในระยะแรกที่ก่อนจะเข้ามาสู่การเมือง นั้นได้ทำธุรกิจเกี่ยวกับ โรงภาพยนตร์และธุรกิจเกี่ยวกับบันเทิง มีโรงหนังในจังหวัดนครราชสีมา”

ส่วนนายธวัชชัย จิงจรรยา สมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา(2553,บทสัมภาษณ์) นั้นได้มีการประกอบอาชีพทนายความ ส่วนครอบครัวได้มีการประกอบธุรกิจเล็กๆในจังหวัด ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“ก่อนจะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครราชสีมา นั้น ผมได้ทำอาชีพทนายความส่วนครอบครัวผมก็จะทำอาชีพธุรกิจส่วนตัวเล็กๆภายในครัวเรือน อาชีพทนายความเป็นอาชีพที่ทำงานเพื่อสังคม ผมมีความคิดว่าน่าจะทำงานให้ส่วนรวมได้จึงเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาล”

4.1.2 ปัจจัยในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา ดังต่อไปนี้

- 1) ปัจจัยทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ปัจจัยทางด้านการความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและทางด้านการเมือง รวมทั้งการที่มีพื้นฐานทางด้านครอบครัวที่เป็นนักการเมือง และการทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางด้านการเมืองโดยตรง ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญดังกล่าวต่อไปนี้

นายสุรเชษฐ์ หล่อธราประเสริฐ รองประธานสภาเทศบาลนครนครราชสีมา (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“ครอบครัวมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่รุ่น คุณอา เคยเป็นอดีต สจ.และพี่ชายก็เป็น สท. และเทศมนตรีและประธานสภา และครอบครัวให้ความสนใจกับการเมือง และการทำธุรกิจของครอบครัวก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเทศบาล ผมมีตัวแบบ คือ ศรีธธาในตำนานชาตติยา ซึ่งในตัวแบบนักการเมืองที่ดีของประเทศและต่อมาเป็นผู้ว่าฯ ลิปตพัลลภ และชาวโคราช ได้มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นและพัฒนาความเจริญเติบโต ทั้งทางด้านกายภาพและคุณภาพชีวิต ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา”

2) ปัจจัยทางด้านการประกอบธุรกิจและการทำงานด้านสังคม

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกอย่างหนึ่งคือ มีการทำงานเพื่อสังคม ซึ่งมีคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นายรัชชชัย จิงจรรยา สมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“การทำงานเกี่ยวกับสังคมสาธารณะจนได้เข้าสู่การเมือง และแรงผลักดัน นั้น คือ ชอบการเมืองและมีความสนใจทางการเมืองอยู่ระดับหนึ่ง ที่สำคัญคือการเมืองไทย คนไม่มีเงินทำการเมืองไม่ได้ จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงในการแข่งขันกันหนักขึ้น เช่น มีการเลือกตั้ง ส.ว. และมีกลุ่มทางการเมืองที่หลากหลายมากขึ้น จนกระทั่ง ปี 2547 ได้มีนักการเมืองรุ่นพี่ ที่เป็น ส.ส. อดีต ส.จ. เป็นอดีตรุ่นพี่ที่นายความ ได้มาชวนลงเล่นการเมืองท้องถิ่น การให้ความสำคัญกับการเมืองและการเลือกตั้ง การทำการเมืองต้องเป็นตัวแทนของประชาชน และศรีธธาในระบบการเลือกตั้ง”

นายสุรเชษฐ์ หล่อธราประเสริฐ รองประธานสภาเทศบาลนครนครราชสีมา(2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“ธุรกิจกับการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง มีตั้งแต่โบราณ เช่นกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เช่น กลุ่มธุรกิจ กลุ่มครู กลุ่มองค์กรชุมชนท้องถิ่น ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ภาพรวมธุรกิจคือ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเป็นอยู่ของประชาชน”

4.2 บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา

บทบาทของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา นั้นจะมีทั้งบทบาทที่เป็นทางตรง ได้แก่ การสนับสนุนพรรคการเมือง การเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง และบทบาททางอ้อม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในฐานะเป็นตัวแทนหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรม รวมทั้งกิจการธุรกิจส่วนตัว ในการเข้ามาให้ข้อเสนอแนะทางการเมือง การดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการต่อรองผลประโยชน์ทางธุรกิจกับรัฐบาลและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าในท้องถิ่น และการแสดงบทบาทความเคลื่อนไหวในนามองค์กรทางการเมืองการค้าที่มีผลต่อนโยบายรัฐบาล

4.2.1 บทบาททางตรงเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยการสมัครรับเลือกตั้ง และสนับสนุนพรรคการเมือง ดังคำให้สัมภาษณ์ของ นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครราชสีมา(2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“ก่อนจะเข้าสู่วงการการเมืองผมมีบทบาททางธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งทำให้อยากทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม และได้เข้ามารับสมัครเลือกตั้งเป็น ส.ส.”

ส่วนบทบาทในฐานะเป็นนักการเมืองท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในนามองค์กรธุรกิจที่ถือว่าเป็นบทบาททางตรง ดังคำให้สัมภาษณ์ ของ นายเสกสันต์ ทองสวัสดิวงศ์ (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า

“ในฐานะที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ต้องทำโดยตรง คือ การสนับสนุนพรรคการเมือง ในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยการเป็นสมาชิกพรรค และการรับสมัครเลือกตั้ง พร้อมแถลงนโยบายเพื่อจะให้ประชาชนเลือกเข้ามาบริหารงานท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม”

นายธวัชชัย จึงจรรยา สมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“บทบาทนักธุรกิจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องเข้ามาตระหนักผลประโยชน์ทางบ้านเมือง และเป็นตัวชี้วัดความเจริญของบ้านเมืองเพราะว่า การทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ประชาชน การเข้ามามีส่วนร่วมในการออกความเห็น ต่อนโยบาย ภาคประชาชนยังไม่มองการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว มองการเมืองว่าเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ความขัดแย้งกัน ในเทศบาลมีความหลากหลายมากในเรื่องของโนโหวต ของโคโรราช ในการเมืองการเลือกตั้งนั้น นักการเมืองต้องฟังประชาชน นักการเมืองต้องพัฒนา นักการเมืองต้องมีผลงาน เป็นคนดี ต้องทำงานแข่งขันกัน ที่สำคัญประชาชนได้ผลประโยชน์”

4.2.2 บทบาททางอ้อมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การต่อรองผลประโยชน์ทางธุรกิจกับรัฐบาล และการให้ข้อเสนอแนะรัฐบาลในนามองค์กรธุรกิจเช่น

หอการค้าจังหวัด ดังคำให้สัมภาษณ์ของ นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด นครราชสีมา (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“สำหรับนักธุรกิจให้ความสำคัญกับการเมืองค่อนข้างน้อย และเขาคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องยุ่งยากและอาจจะทำให้เขา หรือธุรกิจของเขาได้รับผลกระทบ ดังนั้น นักธุรกิจส่วนใหญ่จึงไม่อยากยุ่งการเมือง แต่ว่า ผมพยายามในฐานะเป็นประธานหอการค้า และเป็นผู้นำของนักธุรกิจ ผมพยายามประสานกับนักธุรกิจ เช่น ในระบบขององค์กร เช่น หอการค้า สภาอุตสาหกรรมและนักธุรกิจที่มีไฟ รุ่นใหม่ และให้เข้ามามีส่วนร่วมด้านต่างๆ เช่น การเป็นที่ปรึกษากรรมการ บางคนก็เข้ามาเป็นผู้ช่วย ส.ส. บางคนก็ไปร่วมประชุมเพื่อให้ได้รับความรู้ร่วมกันและแก้ปัญหาบ้านเมืองในภาคธุรกิจ” และได้กล่าวเสริมต่อไปว่า

“นักธุรกิจถ้าตั้งใจจริงๆ มีความพร้อมมาก มีความสามารถรู้จักกลไกในการบริหารงานต่างๆ มีวิสัยทัศน์ และมีความรอบรู้หลายๆ เรื่อง นักการเมืองต้องอาศัยพื้นฐานของนักธุรกิจมาส่วนหนึ่งและเป็นการบริหารองค์กร องค์กรที่ได้รับความสำเร็จ ได้นำมาใช้ทางการเมือง นักธุรกิจมีแทบทุกเรื่อง เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์ การตลาด การบริหารงบประมาณ ต่างๆ ทำให้ทำงานรัฐบาลได้ดีขึ้น และมีส่วนช่วยบริหารบ้านเมืองได้”

นางสาวสุดาพร ศรีทอง (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า

“การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าในระดับท้องถิ่น รวมทั้งการรวมกลุ่มกับหน่วยงานธุรกิจต่างๆ เพื่อเป็นพันธมิตรทางการค้า เพื่อเพิ่ม โอกาสในการต่อรอง รับรู้ข่าวสารต่างๆ ทั้งที่เป็นประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจและการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้รับรู้ปัญหาทางธุรกิจและนำมาแก้ไขปัญหา”

นางนพลักษณ์ ทศน์ธนาวัฒน์(2553,บทสัมภาษณ์) กล่าวว่า

“บทบาทของนักธุรกิจในส่วนของตนเอง เช่น การจัดสถานที่ให้องค์กรสื่อ เช่น สิ่งพิมพ์ ประกาศข่าวสาร เป็นศูนย์กลางวางสิ่งพิมพ์ให้กลุ่มธุรกิจเข้ามารับรู้ข่าวสาร และรวมทั้งเสนอความคิดเห็นเมื่อเจอกับปัญหาให้กับผู้นำ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของผู้ประกอบการต่างๆ”

นางสาวพิไลลักษณ์ แสนปัญญากรณย์ (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า

“การมีส่วนร่วมทางการเมืองในนามองค์กรธุรกิจโดยตรง นั้นเป็นสิ่งที่องค์กรต่างๆ ควรระมัดระวัง ซึ่งการสนับสนุน โดยตรงนั้นเป็นแสดงจุดยืนและเลือกข้างว่าองค์กรธุรกิจ

สนับสนุนฝ่ายใด ทั้งนี้อาจจะมีส่วนร่วมในเรื่องของการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนจำเป็นจะต้องอาศัยภาคที่สามเพื่อเป็นตัวแทนผู้ประกอบการต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหวในนามหอการค้าของแต่ละจังหวัดเพื่อเป็นกระบอกเสียงแทนภาคธุรกิจ”

นอกจากนั้น กลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มธุรกิจขนส่ง ที่ให้การสนับสนุนพรรคเพื่อไทย และกลุ่มธุรกิจการก่อสร้าง ให้การสนับสนุนพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ซึ่งทำให้บทบาทของนักธุรกิจ ในจังหวัดนครราชสีมาได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

4.3 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ

ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ ได้แก่

1) ปัญหาเกี่ยวกับการต่อรองผลประโยชน์กับนักการเมือง การแทรกแซงของนักการเมือง รวมทั้งหน่วยงานที่เป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจยังไม่เปิดกว้างมากนัก ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

การต่อรองผลประโยชน์กับนักการเมืองและการแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและเสนอถึงปัญหาอุปสรรค เช่น การสนับสนุนพรรคการเมืองเพื่อเอื้อผลประโยชน์กับนักธุรกิจ รวมทั้งการต่อรองผลประโยชน์ในทางธุรกิจกับการเมือง ดังคำสัมภาษณ์ ของนางสาวสุดาพร ศรีทอง (2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า

“ความขัดแย้งทางความคิด ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ การต่อรองระหว่างนักการเมืองกับนักธุรกิจ ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนพรรคการเมือง มุ่งเน้นเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจมักไม่คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติ สังคมจึงเกิดความเหลื่อมล้ำและผลประโยชน์มักตกอยู่ที่กลุ่มผลประโยชน์เพียงไม่กี่กลุ่ม”

และนายกฤษณ์ สกุลพุทธิศา (2553,บทสัมภาษณ์) กล่าวว่าไว้ว่า

“ปัญหาการแทรกแซงทางการเมืองของนักธุรกิจและการแบ่งพรรคแบ่งพวก และการใช้อิทธิพลในการต่อรองผลประโยชน์”

2) ปัญหาเกี่ยวกับสื่อและการประสานระหว่างหน่วยงานธุรกิจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ประกอบการธุรกิจ และปัญหาการใช้อำนาจรัฐและความไม่กล้าเอียงของรัฐทำให้มีส่วนร่วมน้อย ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นายเสกสันต์ ทองสวัสดิวงศ์ (2553,บทสัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ทางการเมืองในการส่งเสริมธุรกิจการค้า ความเสี่ยงสูงในสถานการณ์ทางการเมืองที่มีความความขัดแย้ง รวมทั้งปัญหาการใช้อำนาจรัฐของภาครัฐ นักธุรกิจมองว่ารัฐใช้อำนาจภายใต้ความลำเอียงไม่เป็นธรรม ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย”

นางสาวพิไลลักษณ์ แส่นปัญญาการุณย์ (2553,บทสัมภาษณ์) กล่าวว่า

“ภาคที่เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐกับภาคเอกชน เช่นสภาหอการค้า ยังไม่เปิดกว้างเพียงพอถึงธุรกิจขนาดกลางและย่อม ขาดการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ถึงประโยชน์และความสำคัญของการร่วมเป็นสมาชิก หอการค้าประจำจังหวัด แม้แต่ตัวดิฉันเองยังไม่เคยทราบถึงความสำคัญและประโยชน์ที่หอการค้าจะช่วยได้ ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โครงการสำรวจธุรกิจทางการค้าและธุรกิจบริการ พ.ศ.2551 ทั่วประเทศ พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ขนาดเล็กมีคนทำงาน 1-15 คน จำนวนประมาณ 1.58 ล้านแห่งหรือร้อยละ 98.2 ผู้ประกอบการจำนวนมากเหล่านี้จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในนามองค์กรธุรกิจน้อยมาก”

3) ปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางธุรกิจก็ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังเช่น ระบบอุปถัมภ์ทางด้านธุรกิจ และการต่อรองผลประโยชน์ ตลอดจนความสัมพันธ์กับนักการเมืองที่มีผลประโยชน์โดยตรง ดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นางสาวพิไลลักษณ์ แส่นปัญญาการุณย์ (2553,บทสัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ระหว่างนักธุรกิจกับนักการเมืองนั้นจะมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ การช่วงชิงชัยชนะในการเลือกตั้งมีคะแนนเสียงข้างมากในการจัดตั้งรัฐบาลเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ที่ทำให้นักการเมืองที่ต้องการความช่วยเหลือจากนักธุรกิจไม่ว่าจะในรูปแบบเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยก็ตาม ส่วนนักธุรกิจก็หวังได้รับการตอบแทนจากการที่ได้สนับสนุนนักการเมือง”

สอดคล้องกับ นายเศกสันต์ ทองสวัสดิวงศ์(2553,บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า

“บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจเพราะส่วนใหญ่สามารถเปลี่ยนเป็นอำนาจทางการเมืองได้โดยง่ายเพราะว่าเป็นผู้ถือครองและควบคุมเครือข่ายระบบอุปถัมภ์ และสามารถใช้ในการระดมประชาชนให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่นักธุรกิจภูมิภาคให้สนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

4.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการให้สัมภาษณ์ มีประเด็นที่สำคัญเช่น การให้นักธุรกิจได้เข้ามามีส่วนร่วมในนามขององค์กรสถาบันทางธุรกิจเช่น หอการค้า รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นต่อนโยบาย

ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมุ่งไปที่ผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว และมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครราชสีมา พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา (2553, บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“ข้อเสนอแนะ น่าจะให้มีการผลักดันนักธุรกิจเข้ามาสู่ระบบขององค์กร หรือสถาบัน เช่น องค์กรภาคเอกชนที่มีชื่อเสียง เช่น หอการค้า และสภาอุตสาหกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลกระทบที่จะเกิดจากรัฐบาลไม่ว่าจะด้านบวกหรือด้านลบ และต้องเข้าสู่ระบบขององค์กรเหล่านี้ และพูดคุยแสดงความคิดเห็น และนำเสนอนโยบายต่อรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจให้ความสำคัญกับการเมืองน้อย และผมก็ช่วยผลักดันให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยวิธีการต่างๆ เช่น การรณรงค์ให้นักธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นที่เป็นประเด็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง”

นายสุรเชษฐ์ หล่อธราประเสริฐ รองประธานสภาเทศบาลนครนครราชสีมา(2553, บทสัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“ข้อเสนอแนะสำหรับนักธุรกิจที่จะเข้ามาเป็นนักการเมืองที่อยากฝากไว้ก็คือว่า ถ้าอยากทำการเมืองนั้น อยากให้เสียสละกันมากๆ และต้องเอาภูมิความรู้ องค์กรความรู้ต่างๆ ที่ตนมีเอามาใช้ประโยชน์เพื่อบ้านเพื่อเมือง และต้องไม่ได้เข้ามาเอาประโยชน์ ช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง นั้น ต้องนำเสนอตนเองว่ามีความสนใจทางการเมือง และต้องบอกกล่าวไว้ด้วยตัวเองจะเป็นตัวแทนในระดับไหนและจะเข้ามาพัฒนา บ้านเมืองและรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองได้อย่างไร ก็จะต้องบอก และถ้าไม่บอกก็ไม่มีใครรู้ การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่ใช่เป็นเรื่องไกลตัว ถ้าตนเองอยากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องบอกให้สังคมเขารู้ และต้องไปดูว่ากลุ่มไหน ทีมไหนซึ่งสามารถผลักดันและพัฒนาบ้านเมืองได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง เต็มที่ และไม่มีระบบอุปถัมภ์ เพราะว่าการเมืองยุคปัจจุบันนี้เปิดกว้างเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการใช้กฎหมายกระจายอำนาจออกมา การเมืองเข้าถึงทุกที่ของประชาชน และคนให้ความสนใจทางการเมืองมาก”

นางสาวสุดาพร ศรีทอง (2553, บทสัมภาษณ์) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

“พรรคการเมืองที่มีอำนาจรัฐเป็นผู้นำประเทศ ควรตระหนักในการใช้อำนาจในทางที่ถูกต้องมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การให้การสนับสนุนนักธุรกิจควรมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม นักการเมืองควรมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศมากกว่าผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง และควรมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน” ซึ่งสอดคล้องกับ อัมมาร สยามวาลา (2546) ได้ทำโครงการวิจัย เรื่อง การเมืองกับผลประโยชน์ทางธุรกิจภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ได้เสนอข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

- กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(1) ให้มีการปรับปรุง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2543

(2) ให้มีการแก้ไข พ.ร.บ. การจัดการหุ้นและหุ้นส่วนของรัฐมนตรี พ.ศ.2543 มาตรา 4 ซึ่งห้ามมิให้รัฐมนตรีถือหุ้นส่วนในบริษัทเกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยให้รวมถึงการถือหุ้นของกลุ่มสมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ด้วย

(3) ให้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลของรัฐมนตรีที่ต้องเปิดเผยกับสาธารณชนโดยรวมถึงการเดินทางไปต่างประเทศ ยกเว้นในกรณีที่เป็นการเดินทางโดยค่าใช้จ่ายส่วนตัว

- การปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(1) ปรับปรุง พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ให้ครอบคลุมถึงการ “ออกกฎ” ของหน่วยงานของรัฐด้วย โดยมีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่สามารถออกกฎของฝ่ายปกครองได้โดยห้ามมิให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียเข้าร่วมในกระบวนการดังกล่าว พร้อมทั้งกำหนดขั้นตอนในการออกกฎที่สำคัญ เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวมีความโปร่งใส ถูกต้องและเป็นธรรมในขั้นพื้นฐาน

(2) ปรับปรุงมาตรา 13 ของ พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนได้เสียเข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาทางปกครองตามที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียดก่อนหน้านี้แล้ว ให้ครอบคลุมถึงการมีหุ้นส่วนหรือการดำรงตำแหน่งในบริษัทเอกชนด้วยเพื่อที่จะป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจรัฐในการเอื้อผลประโยชน์ให้ธุรกิจที่เจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐมีส่วนได้เสีย

- การให้การศึกษาและการฝึกอบรม

รัฐควรมีโครงการที่จะให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการทับซ้อนของผลประโยชน์และมาตรฐานด้านจริยธรรมและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ สังคมไทยเป็นสังคมอุปถัมภ์ซึ่งในบางครั้งทำให้การแยกหน้าที่ราชการออกจากหน้าที่ส่วนตัวเป็นไปได้ไม่ถนัดนัก จึงต้องมีการปลูกฝังและการทำความเข้าใจกับความสำเร็จในการหลีกเลี่ยงปัญหาการทับซ้อนของผลประโยชน์

ส่วนนายกฤษณ์ สกุลพุทธิศา (2553,บทสัมภาษณ์) ให้ข้อเสนอแนะว่า

“นักธุรกิจสามารถสนับสนุนพรรคการเมืองได้ เช่น สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆควรสนับสนุนเยาวชนให้มีการศึกษาเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ”

นายเสกสันต์ ทองสวัสดิวงศ์ (2553,บทสัมภาษณ์) ให้ข้อเสนอแนะว่า

“รัฐบาลควรมีการรณรงค์ให้ความเข้าใจในนโยบายของภาครัฐ รวมทั้งลดปัญหาความ
แย้งทางการเมืองและการใช้กฎหมายและอำนาจรัฐให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เสมอภาคและเท่าเทียม
กัน และควรสนับสนุนงบประมาณให้แก่ท้องถิ่น”

นางสาวพิไลลักษณ์ แสนปัญญาการุณย์ (2553,บทสัมภาษณ์) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

“หากมองเฉพาะมุมมองของผู้ประกอบการคนหนึ่ง อยากให้ภาคที่เป็นสื่อกลางเช่น
หอการค้าประจำจังหวัดต่างๆทำงานให้หนักขึ้น ถึงผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางเข้ามามี
ส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ภาครัฐ ที่เป็นข้อมูลจริงๆและได้รับรู้
ผลกระทบของภาคเอกชน ที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่ใช่มองแค่ระดับ Macro ภาพ
กว้างๆ ในรูปอุตสาหกรรมเพียงด้านเดียว มิเช่นนั้น ความรู้ก็จะไม่กระจายสู่ผู้ประกอบการ SMEs
แต่กลับถูกทิ้งและไม่ให้ความสำคัญทั้งที่เป็นส่วนใหญ่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ”

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจ: ศึกษากรณีนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อศึกษาถึงบทบาทของนักธุรกิจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และศึกษาถึงปัจจัยในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ นักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน นักการเมืองในพื้นที่จำนวน 4 คน ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษา

ปัจจัยในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ

ปัจจัยทางด้านส่วนบุคคล ได้แก่ ภูมิหลังทางการประกอบธุรกิจของแต่ละบุคคล ส่วนใหญ่มีภูมิหลังทางการประกอบธุรกิจการค้า ธุรกิจ บันเทิง ตลอดจนเป็นธุรกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

ปัจจัยทางด้านรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง เช่น ครอบครัวมีส่วนร่วมทางการเมือง ตั้งแต่อดีต มีญาติพี่น้องเคยเป็นเทศมนตรีและประธานสภาเทศบาล และครอบครัวให้ความสนใจกับการเมือง ได้มีตัวแบบการทำงานการเมือง คือ ศรัทธาในตัวนายภคชาติชาย ซึ่งเป็นตัวแบบนักการเมืองที่ดีของประเทศ เป็นต้น

การประกอบธุรกิจและการทำงานด้านสังคม การทำงานเกี่ยวกับสังคมสาธารณะ เช่น การเป็นทนายความ การเป็นนักธุรกิจที่มีการสร้างงานสร้างรายได้ ให้กับประชาชนและชุมชนเป็นที่ตั้ง

บทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ

บทบาทของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา นั้นจะมีทั้งบทบาทที่เป็นทางตรง ได้แก่ การสนับสนุนพรรคการเมือง การเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง และบทบาททางอ้อม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในฐานะเป็นตัวแทนหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมรวมทั้งกิจการธุรกิจส่วนตัว ในการเข้ามาให้ข้อเสนอแนะทางการเมือง การดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการ

ต่อรองผลประโยชน์ทางธุรกิจกับรัฐบาลและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าในท้องถิ่น และการแสดงบทบาทความเคลื่อนไหวในนามองค์กรทางการค้าที่มีผลต่อนโยบายรัฐบาล

ปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ

การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม การแทรกแซงของนักการเมืองและขาดกระบวนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากสภาหอการค้าจังหวัดที่มีต่อภาคธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs เป็นต้น

2. อภิปรายผล การศึกษา

จากผลการศึกษา ส่วนปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา นั้น ได้มีปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยทางด้านความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย เช่น ทางด้านครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญในการกล่อมเกลาทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นกคณ นาประสิทธิ์ชัย (2538) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยต่างๆ บางประการที่คาดว่ามีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2514-2538 นั้น ได้แก่ ปัจจัยทางด้านภูมิหลังและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจไทย

ปัจจัยทางด้านการประกอบธุรกิจและการทำงานสังคม เช่น การทำงานเกี่ยวกับสังคมสาธารณะ ทำให้เห็นถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งปัจจัยทางด้านผลประโยชน์ทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ เกสรี พงษ์สังข์ (2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง นักธุรกิจกับการเมือง : ศึกษากรณีธนาคารกรุงเทพมหานครพาณิชย์การจำกัดนั้น ผลการศึกษาพบว่า ระหว่างนักธุรกิจกับนักการเมืองนั้นจะมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ เข้ามาเกี่ยวข้องกันอย่างเลี่ยงไม่ได้ เพราะสภาพการแข่งขันทางการเมืองที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน การช่วงชิงชัยชนะในการเลือกตั้งมีคะแนนเสียงข้างมากในการจัดตั้งรัฐบาลเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ที่ทำให้นักการเมืองที่ต้องการความช่วยเหลือจากนักธุรกิจไม่ว่าจะในรูปแบบเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยก็ตาม ส่วนนักธุรกิจก็หวังได้รับการตอบแทนจากการที่ได้สนับสนุนนักการเมืองนั้นๆ จนได้จัดตั้งรัฐบาลแล้วสามารถตอบสนองความต้องการ (ผลประโยชน์) ของนักธุรกิจได้เช่นกัน มีการลงทุน ถอนทุน

และมีการหวังผลกำไร เพื่อรักษาผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายไว้ ซึ่งได้เป็นปัญหาสำคัญสำหรับการปฏิรูปการเมือง และมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัครวิทย์ ชันแก้ว (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นักธุรกิจภูมิภาคกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีจังหวัดขอนแก่น บทบาททางการเมืองของนักธุรกิจภูมิภาค ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยนั้น ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือ

- 1) สาเหตุสำคัญที่นักธุรกิจภูมิภาคเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะเป็นผู้ถือครองปัจจัยความมั่งคั่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นอำนาจทางการเมืองได้โดยง่าย
- 2) รูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงกับการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยอ้อม
- 3) นักธุรกิจภูมิภาคเป็นผู้ถือครองและควบคุมเครือข่ายระบบอุปถัมภ์ในท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ระบบการซื้อขายพืชไร่ ระบบหวนใต้ดิน ระบบการซื้อของเงินผ่อน และระบบสมาชิกห้างสรรพสินค้า ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดจากการประกอบธุรกิจและการใช้ชีวิตคลุกคลีอยู่กับประชาชนในพื้นที่
- 4) เครือข่ายระบบอุปถัมภ์นี้สามารถใช้ในการระดมประชาชนให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่นักธุรกิจภูมิภาคให้สนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจภูมิภาคกับนักการเมืองดำเนินไปในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และนักธุรกิจเองก็ได้ประโยชน์บางประการ จากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา นั้น มีทั้งบทบาททางตรงและบทบาททางอ้อม ซึ่งเป็นบทบาทการมีส่วนร่วมทางด้านองค์กรธุรกิจเช่น หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมรวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจจังหวัดและ ได้มีปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัจจัยด้านความสนใจทางการเมือง ปัจจัยทางด้านการทำงานให้กับสังคม ปัจจัยทางด้านผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจจังหวัดนครราชสีมา นั้น บทบาททางอ้อม เป็นบทบาทการมีส่วนร่วมทางด้านองค์กรธุรกิจเช่น หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรม รวมทั้งบทบาทในฐานะเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการบริหารงานภาคธุรกิจซึ่งเป็นที่รู้ความสามารถที่สามารถเข้ามามีส่วนสนับสนุนภาคการเมืองได้ ซึ่งนักธุรกิจมีความพร้อมทั้งความรู้และความเชี่ยวชาญในการบริหารงาน

ดังนั้น ทั้งทางด้านบทบาทและปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจจังหวัดนครราชสีมา นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่า

1. ความสำเร็จของนักธุรกิจที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ที่จะประสบความสำเร็จ อาทิ เช่น เป็นคนในพื้นที่ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยากลำบากประชาชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกสาธารณชน

2. ปัจจัยเรื่องเงินทุนในการสนับสนุนการเข้ามาสู่ทางการเมืองของนักธุรกิจควรมีความพร้อม สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายได้ด้วยตนเอง โดยมีต้องพึ่งพนักการเมือง ซึ่งก่อให้เกิดการครอบงำในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ทางด้านการเมือง เพื่อเกิดเอกภาพที่สูงสุด

3. ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการอบรม หรือให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นมีความรู้สึกลงในการมีส่วนร่วมของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้ยั่งยืนด้วยตนเอง

4. กลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจที่มีอิทธิพลในจังหวัดนครราชสีมา ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่กลุ่มธุรกิจขนส่ง บริษัทเชคซ์ ที่ได้ให้การสนับสนุนพรรคเพื่อไทย และกลุ่มธุรกิจการก่อสร้างให้การสนับสนุนพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ทำให้นครราชสีมาไม่มีมติของนักธุรกิจได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

3. ข้อเสนอแนะ

1. การผลักดันนักธุรกิจเข้ามาสู่ระบบองค์กร หรือสถาบัน เช่น องค์กรภาคเอกชนที่มีชื่อเสียง เช่น หอการค้า และสภาอุตสาหกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลกระทบที่จะเกิดจากรัฐบาลไม่ว่าจะด้านบวกหรือด้านลบ และต้องเข้าสู่ระบบองค์กรเพื่อแสดงความคิดเห็น และนำเสนอนโยบายต่อรัฐบาล โดยวิธีการต่างๆ เช่นการรณรงค์ให้นักธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็นที่เป็นประเด็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง

2. นักธุรกิจรุ่นใหม่ ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ต้องมีความพร้อมทางด้านทุนทรัพย์ อยู่แล้ว ไม่ใช่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ ต้องมีความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประเทศต้องมีการพัฒนาเรื่องประชาธิปไตยให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. นักธุรกิจที่จะเข้ามาเป็นนักการเมือง ต้องมีความเสียสละกันและต้องนำภูมิความรู้ องค์ความรู้ต่างๆ ที่มีมาใช้ประโยชน์เพื่อบ้านเพื่อเมือง และต้องไม่ได้เข้ามาเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ต้องนำเสนอตนเองว่ามีความสนใจทางการเมือง และต้องบอกกล่าวว่าจะเป็นตัวแทนในระดับไหนและจะเข้ามาพัฒนาบ้านเมืองและรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองได้อย่างไร

4. การปรับปรุงกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง

5. การปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ให้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. การให้การศึกษาและการฝึกอบรม โดยรัฐควรมีโครงการที่จะให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการทับซ้อนของผลประโยชน์และมาตรฐานด้านจริยธรรม และคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องมีการปลูกฝังและการทำความเข้าใจกับ ความสำคัญในการหลีกเลี่ยงปัญหาการทับซ้อนของผลประโยชน์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2541)“*ธรรมนูญภาคเมือง : บทบาทภาคีเมือง รัฐสภาสาร 46 : 9(กันยายน) หน้า 1-13*
- กรมพล ทงธรรมชาติและคณะ (2531) *การเลือกตั้ง พรรคการเมือง และเสถียรภาพของรัฐบาล กรุงเทพมหานคร ฝ่ายวิจัย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- เกสรี พงษ์สังข์ (2542) *นักธุรกิจกับการเมือง : ศึกษากรณีธนาคารกรุงเทพมหานครพาณิชย์การ จำกัด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ(2545)*รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรค และ ทางออก นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า*
- โคทม อารียา (2543) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใน คู่มือบอ. และ อสร. เลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง*
- จุมพล หนิมวานิช (2552) *กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย แนวเก่า แนวใหม่และกรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร บริษัท ส. เอเชียเพรส (1989) จำกัด*
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2524) *การเลือกตั้ง พรรคการเมือง รัฐสภา และ คณะทหาร กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ บรรณกิจ*
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร (2540) *ประชาสังคมและสิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชน ใน จุด จบรัฐชาติสู่ชุมชนชาติไทย, พิทยา ว่องกุล (บก.), โครงการวิถิทรรศน์ ชุด โลกทัศน์ ลำดับที่ 2 กรุงเทพมหานคร อมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พลับลิชซิ่ง*
- เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ (2549) *การผูกขาดทางธุรกิจกับการเมือง กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยเพื่อ การพัฒนาประเทศไทย*
- ชานินทร์ ภัยวิเชียร (2520) *พระมหากษัตริย์ไทยในระบอบประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ*
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2543) *รายงานการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง กรุงเทพมหานคร กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร*
- นภดล นาประสิทธิ์ชัย (2538) *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจไทย วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

นคร เสรีรักษ์ (2528) *นักธุรกิจในการเมืองไทย กรณีศึกษามูลเหตุจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมทาง
การเมือง* สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ(2542) *การเลือกตั้ง และพรรคการเมือง : บทเรียนจากเยอรมัน*

กรุงเทพมหานคร สถาบันนโยบายศึกษา

บรรพต วีระสัย และคณะ (2531) *รัฐศาสตร์ทั่วไป (PS 103) โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปริญญา เทวานฤมิตรกุล(2544) สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540)*

*หมวดสิทธิเสรีภาพ เรื่อง สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
นนทบุรี สถาบันพระปกเกล้า*

ปิยะพร กลั่นทกพันธุ์(2537)*ความสัมพันธ์ของนายทุนนักธุรกิจกับการพัฒนาประชาธิปไตย
กรณีศึกษาจากประชาธิปไตยครึ่งใบ – พฤษภาทมิฬ 2535* สารนิพนธ์ รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2535) *ปัญหาสำคัญของชาติทางด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์กับ
แนวทางวิจัย* กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์และรัฐ
ประศาสนศาสตร์

_____ (2532) *พฤติกรรมการเมือง : ขอบข่ายทางทฤษฎี* กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยา
การพิมพ์

_____ (2534) *การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง ในเอกสารการสอนชุดวิชา
ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พิมพ์จันทร์ นามวัฒน์(2534) *การเลือกตั้ง ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการ
ทางการเมือง* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เมธา สูดบรรทัด(2517) *ประชาธิปไตยและหน้าที่ของผู้แทนราษฎร* กรุงเทพมหานคร เจริญวิทย์
การพิมพ์

รักฎา บันเทิงสุข(2540) *พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของผู้มีอายุ 18-19 ปี ในการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 2 กรกฎาคม 2538* ศึกษากรณีอำเภอเมืองจังหวัด

เชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันวิสาข์ ชูชนม์ (2543) *วิสัยทัศน์สตรีนักธุรกิจไทยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง* วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคม โครงการสหวิทยาการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- วัชรวิไล สาร(2541) ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
นิติธรรม
- วิสุทธิ โปธิแทน (2524) ประชาธิปไตย: แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตย
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศิริกุล ลือกิติไกร (2540) ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนา
สังคม) สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) รายงานการศึกษารูปแบบและแนวทางการ
เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยเพื่อ
การพัฒนาประเทศไทย
- สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อัมมาร สยามวาลา (2546) รายงานวิจัยเรื่อง โครงการการเมืองกับผลประโยชน์ทางธุรกิจภายใต้
รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
สถาบันพระปกเกล้า
- อภิพันธุ์ ชีจริญ (2539) บทบาทรัฐกับการชักนำกลุ่มธุรกิจให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อัศววิทย์ ชันแก้ว (2540) นักธุรกิจภูมิภาคกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีจังหวัด
ขอนแก่น วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2536) มือบมือถือ : ชนชั้นกลางและนักธุรกิจกับประชาธิปไตย
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน

การสัมภาษณ์

- นายรัชชัย จึงจรรยา. (2553, 10 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์
- นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ. (2553, 17 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์
- นายสุรเชษฐ์ หล่อธราประเสริฐ. (2553, 11 กุมภาพันธ์) สัมภาษณ์
- นางสาวสุดาพร ศรีทอง. (2553, 18 มีนาคม) สัมภาษณ์
- นายกฤษณ์ สกุลพุทธิศา. (2553, 23 มีนาคม) สัมภาษณ์

นางนพลักษณ์ ทศน์ธนาวัฒน์. (2553,22 กุมภาพันธ์)สัมภาษณ์

นายเศกสรรค์ ทองสวัสดิวงศ์.(2553, 2 มีนาคม)สัมภาษณ์

นางสาวพิไลลักษณ์ แสนปัญญาการุณย์.(2553, 3 มีนาคม)สัมภาษณ์

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/province_info/province

www.koratceo.com/korat/download/vision.doc

www.th.wikipedia.org

www.railway.co.th

www.transport.co.th

www.tourthai.com/province/nakhon_ratchasima/index.php

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายวินยา มกรพงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	20 กรกฎาคม 2500
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย Lincon ประเทศสหรัฐอเมริกา - ปริญญาตรี สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย University of Southern Queensland, ประเทศออสเตรเลีย
สถานที่ทำงาน	21/139 อาคารรวมนคร ชั้น 8 ถาดพร้าว 15 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย